

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos pekt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltár pekt sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, augusztus 4.

Mai számunk főbb közleményei:

- A forradalom szünőféiben.
- A megleckéztetett szerb kfrály.
- Rosenberg Sándor dr. halála.
- Az elégetett szoknya.
- Meggyanusított aradi vezérigazgató és földbirtokos.
- Nachtnébel Ödön.
- A kasszirró merénylete.
- Az ál-Dungyerszky leleplezése.
- Prímadonna és direktor botránya.

Arad bölcse.

Arad, augusztus 3.

Nachtnébel Ödön meghalt. Körmondatokba görgő, jelzőkkel terhes és panasztól fekete gyászbeszéd se fejezhetne ki többet, lesujtóbbat, mint amit ez a három szó jelent. Meghalt valaki, aki nagy hivatalt nem viselt, hatalmat nem gyakorolt, kegyeket nem osztogatott; s a halálát mégis egyforma veszteség érzésével fogadja mindenki, akit az aradi név illet meg.

Igen, *Aradé volt*; ennek a szónak értelmébe fogva össze nemcsak a várost, hanem a mögötte gyűrűző, változatokban gazdag vármegyét is. *Aradé volt*; az ifjúkor ambíciói, a férfikor komoly akarata, és az agykorban kikristályosodott szeretete mind Arad, a város és a vármegye köré fonódott. Les eszü, csalhatatlan judiciummal gondolkodó ember volt. A tehetségei bizonyára sokszorosan képessé tették arra, hogy az országos ügyek intézésében, a nagy politika műhelyeiben kapja a mestereket megillető szerepet. Összeköttetései, a csábító alkalom sokszor tártak neki ajtót

ahhoz, hogy a politika, a kormányzás elsői közé jusson; ő sohase kapaszkodott az összeköttetésekbe, sohase nyitott be az alkalom kapuján, hanem megmaradt a szűk körben, a kisebbik hazában, ahol hosszú időközön át az ő szava, az ő tanácsa szerint igazodott helyes irányokban a közélet.

Mi lehet az oka ennek a lemondásnak, a hírnév fénye elől a vidéki szürkületbe kívánczóságnak? Talán a szerénység is, hiszen ebben Nachtnébel Ödön szinte követhetetlen volt. Talán a hiúságnak teljes hiánya, — de talán mégis valami más. Az olyan férfiak, mint Nachtnébel Ödön inkább akarnak a vidéken elsők lenni, mint a fővárosban második-harmadik. Hiszen itt sem kereste ő a vezető szerepet; az események adták a kezébe. Ezeket a különös, a törtétek századában már megfoghatatlan embereket a hivatás köti a szűkebb körhöz, amelyből nem kívánczóságnak följobb. Van talán az életnek egy órája, amelyben a lélekből a tépelődések kinjai után kíválik az az öntudat, hogy az ember mire született. Ha Nachtnébel Ödönnek volt ily órája, akkor abban azt érezhette, hogy az ő eszét, lelkének szívósságát Arad és Aradvármegye sorsának kell szentelnie. Sohase hirdette ezt; nem látott hozzá nagy robajjal a várost és vármegyét reformáló munkához; de a fejlődésnek, a bajok kerülésének folyamata mind az ő tevékenységének volt az eredménye. S önként, kisebb-nagyobb események-

ből szövődött át a tapasztalat, amely ebben fejeződött ki: Nachtnébel Ödön — a vármegye. Nem hatalmaskodott, nem kérte a szavának előjogát és mégis úgy történt minden, ahogy ő jónak látta, jónak mondotta.

Amikor valamely közösség életén az egyéni hatásnak ilyen állandó nyoma, ereje van, az néha veszedelmeket hozhat. De csak akkor, ha az egyéni hatás nyomába az önzés furakodik. De Nachtnébel Ödönél erről szó se lehetett. Sohase vágyott se kitüntetésre, se pedig elismerésre; a királyi kegyet, amely élete utolsó éveiben a királyi tanácsosi cím formájában érte, szinte röstelkedve vette. Ilyen ember egyéniségének érvényesülése nem lehet veszedelmes a közre. Nachtnébel Ödön lelkén az előtérbe toluó kérdések úgy szűrődtek át, hogy abból a tiszta közérdek, az okosan felfogott igazság maradt meg és az érvényesült a léleknek kifelé ható törekvéseiben.

Sirjának kövére semmise kívánczik jobban, mint ez a két szó: Arad bölcse. Ebben a két szóban, amely önkéntelenül a Deák Ferenczel való párhuzamot fejezi ki, nincs semmi, a mi akár Deák Ferencet kisebbitené, akár Nachtnébel Ödönt tülön-tul magasra akarná emelni. Eleteének egyszerűsége, szerénysége, okosságának átlátszó megnyilatkozása, s az a magány, amelylyel élete nagy részét töltötte és a humornak nem halványodó derüje a külsőségekben is a haza bölcsét idézték annak emlékébe, aki

Az aradi rabbi.

— Amikor az áldást megtagadta. —

Az az elszakadt cérnaszáll: élet, amelyet az ezüstfejű rabbinus esztendők óta vonszolt a tenger mellől a fenyvesek közé, azután vissza, nemcsak egy tudós, szónoki erejű ember halálát jelenti. Vele együtt a múlté lesz a magyar felekezeti élet egy nagy, szép mozzanata, amely a Szilágyi Dezső névéhez kapcsolódó, izzó napokban az egész országot foglalkoztatta.

Az aradi rabbinus, Rosenberg Sándor volt az egyedüli a magyar zsidó lelkészek közül, aki a polgári házasság életbeléptetése után öszszeadta a vegyes párokat. A milyen szép volt ennek az elhatározásnak látható hatása, a lelkesedés, a közvélemény fölbuzdulása, annyira csunya volt az érzéseknek az a megnyilatkozása, amelyről a világ nem szerzett tudomást. Piszkolódo levelek, alacsony támadások, pap-társak támadása paskolta a merész rabbinus fejét. S a szelid, bár könnyen pattanó rabbi állta a támadásokat, mint minden, nálánál nagyobb és kisebb ujtó, aki a meggyőződésével hozzá mer nyulni a dogmákhoz tapadt porréteghez, aki a hit kristályát tartja csak szent-

nek, de nem a penészt, amely rá rakódott. „Itt állók, másként nem tehetek,” — ezt az elvet kaptuk örökbe Luthertól. Az aradi rabbinusnak közelébb álló példája volt, akit szint-ugy üldöztek a meggyőződéséért, egy régebbi aradi rabbi: Chorin Áron. Uj formákat mert a templomba vinni: ezért azután a zsidók budai színhedriónja a legnagyobb megesufolásra ítélte, ami zsidó lelkészt érhet: szakálla levágassék. S a nagy szellemű Chorin Áron kénytelen volt egy darabot a tételeiből lenyesni, hogy a szakállá épségét megmentse.

Rosenberg Sándort nem cipelhették a színhedrión elé, selymes fehér szakállá fölött nem csattogtattak ollót. De azért a felekezeti konzervativizmus vas-ökle őt is megtörte, meghajlította. Diadalmaskodott rajta a modern inkvizíció, amelynek ninesen körömszorítója, feszítő kereke, szeges zsöllyéje, de amely ennél is kegyetlenebb kinzó eszközökkel tudja a lelket marcangolni: a nyomtatott betűnek, a félig kimondott gyanunak, szemforgató vádaskodásnak szerszámaival.

Szomoru voltában is nagy, a hétköznapi életből, a hétköznapi emlékek közül kikivánczó esemény volt, amikor elhatározását visz-

szavonta, s megadta magát az elvnek, hogy vegyes párokat a zsidó pap nem áldhat meg. Ehhez a szomorú, a gyásztól fojtó nyári nap-hoz ez az emlék illik legjobban.

Ki volt tüzve már a legközelebbi vegyes esküvő. Egy előkelő zsidó családnak: zempléni Moskoviczéknak lánya volt férjhez menendő egy hasonló tekintélyes családból való fiatal emberhez, aki különben maga is zsidó családból származott. Az esküvő annál erősebb érdekességű volt, mert a menyasszony anyja hatvani Deutsch Bernátnak leánya volt, tehát annak az előkelő zsidó családnak volt a sarja, amelynek multja Arad földjéből nőtt ki.

Alig egy hét volt hátra az esküvőig. S akkor megjelent a zsidó felekezeti ujságban, az Egyenlőségben egy viperafogu cikk. Sohase épületes látvány, mikor az emberek ujságikéken át vicssorkodnak egymásra. De az ujságharc, a betű-civódás sohase olyan durva, mint a mikor a hitnek emberei mennek egymásnak. Sok polémiát néztem már végig; s legkiméletlenebbek mindig azok voltak, amikor az egy azon felekezet emberei, vallásos ügyek, homoiusion-kérdések miatt polemizáltak.

Persze, a gazdag zempléni Moskovicz le-

Nachtnébel Odön életét figyelte. De a hivatás egyformasága is egymás mellé teheti őket; csak a tér volt más amely kettőjüknek jutott. Nachtnébel Odönt szülőföldje javára kötötte le a hivatás. Nemesen, tökéletesen, ezeket és ezeket jóval árasztva, igazságot keresve és osztva, végezte be ezt az életfeladatot. S ha az embereknek a hűn teljesített kötelesség öntudata teszi könnyebbé az élettől való elszakadást, akkor Nachtnébel halála a legszebb, legtisztább, fájdalmat sem ismerő elmulás volt.

+

A forradalom szünőfélben.

A spanyolországi események.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 3.

A spanyolországi táviratok ma még erősebben hangsúlyozzák, hogy a forradalom megszűnt és a rend helyreállt. Annyi tény, hogy a zavargásoknak és utcai harcoknak egyelőre sikerült véget vetni, de hogy meddig tart ez a nyugalom, azt nem lehet tudni.

Mai távirataink itt következnek:

Cerbereből jelentik: Julius 25-ike óta tegnap este jött először vonat Barcelonából.

Londonból táviratozzák: A dolgok állása Spanyolországban hétfőn a következő: Martorellben és Barcelonában a munkásnegyedekben ismét csend van, Portában a felkelők, kik puszkákat szereztek, tüzeltek egy csapatostályra, de leverték őket és katonaság szállta meg a várost, melyben a rend ismét teljesen helyre van állítva. Barcelona északi részéből erős katonai vonatok indultak utnak, hogy a Franciaországba vezető utak helyreállítását megkezdjék.

Sabatollában még zavarok vannak, miért is oda egy hadosztályt küldtek a legszigorubb utasításokkal. Mauresóban erősen dolgoznak, hogy a rendet teljesen helyreállítsák. Barcelona nyugodt, bárha tegnap délután a külső kerületekben itt-ott még lövéseket hallottak.

nyát összeadja a kereszténnyel az aradi rabbi. És tagadva-állítva mindjárt kidugdosta a gyanút: hogy az aradi rabbi csak azért ad össze egyes párokat, mert így több stólapénzt akar keresni. A derék, becsületes gyanúsítók ezt így fejezik ki: „Egy világért sem akarjuk ezt föltenni, azonban...”

Az aradi rabbinus nem felelt az Egyenlőségnek, hanem a menyasszony szüleinek. Nem is cikkel, csak egy rövid távirattal. Megüzente, hogy nem adja össze a párt. Amit a támadók bunkói, fáradhatatlan szekercéi nem értek el, azt elvégezte a gyanúsításnak egy adag, higan oldott vitriolja.

S akkor határozta el, hogy többé nem adja össze a egyes párokat. Ujság-szolgálatban nála jártam, amikor ez történt, s beszélgettem vele. Intervju bizonyára volt már érdekesebb azok közül, amelyeket csináltam: de ezek egy napos impressziójával szemben annak a hangulata még most is visszatér hozzám.

— A meggyőződés, az igazam nem változott, — mondta a papi otthonost viselő öreg. — De a gyanúsítást nem állom tovább. Ha most egy szegény házaspárt kellett volna összeadnom, akkor még azokat megáldottam volna; de mert a gazdag Moskovicz leányáról van szó, erről lemondtam.

Melillai távirat jelenti: A mókrok által megszállott Gurugu-hegy lövetése mozsárágyukból nagyon sikeres volt. Az ellenség nagy veszteségeket szenvedett, ugylátszik azonban, hogy új támadásra készül.

Barcelonából jelentik: A távirati és telefon összeköttetés még mindig nehézségekbe ütközik. Az olasz konzul felkereste Sant Jago tábornokot és közölte vele, hogyha a tábornok nem gondoskodik a *külföldiek élet- és vagyonbiztonságáról*, kénytelen lesz hadihajókat kérni. A tábornok erre kijelentette, hogy garanciát vállal a külföldiek biztonságáért.

Berlinből táviratozzák: Madridi jelentés szerint az összes hírekből itélve Barcelonában lassanként *helyreáll a nyugalom*. Tegnap a bérkocsik is közlekedtek. A haditörvényszék alig győzi a dolgát. Sok felkelőt statáriális uton agyon fognak löni. Hivatalosan közléseztik, hogy a felkelést anarkisták rendezték és hogy a felbujtók megszöktek.

A megleckéztetett szerb király.

A legfelsőbb törvényszék Péter király és György herceg ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 3.

Szenzációs törvényszéki ítélet foglalkoztatja most a szerb fővárost. A belgrádi legfelsőbb törvényszék tárgyalta ma egy szerb lap pörét, melyet a hatóság a Péter király és György extrónörökös ellen intézett támadások miatt betiltott. A legfelsőbb törvényszék ma feloldotta a lapot a betiltás alól és érdekes indoklásban keményen megkritizálta a szerbek uralkodóját és volt trónörökösét.

Az esetről következő távirati tudósításunk számol be:

Még a szerb konfliktus idején történt, hogy a *Zvono* című belgrádi lapot betiltották, mert egy cikket közölt, amely éles bírálat alá vette Péter királyt és György herceget. A betiltott ujság a végzés ellen felebbezett a legfelsőbb szerb törvényszékhez, ahol ma tárgyalták ezt az ügyet Radivoljevics Mihály dr. elnöklésével.

Azután újra, ugyanazzal a fokozódó, emelkedő tüsszel, amely templomi beszéd-it jellemezte, elmondta a maga álláspontját, amelylyel egyedül állott:

— Amikor a zsidó házasság egy más felekezetbelivel a templomban elem áll, én egyebet nem teszek, minthogy megáldom. A mi hitünk áldását nem tagadja meg a világ egyetlen halandójától sem, aki a templomunkba lép. A mi szorosán a vallás ritusa, a gyűrű-huzás, azt ilyenkor nem tartom meg. Csak megáldom a mi vallásunk szeretetével azokat, akik szívükben egymásé lettek.

S ezt nem tudta elfogadni az ország egyetlen papja se. Még a rabbinus tulajdon veje, a nagyváradi zsidó rabbi se, aki nem helyezkedett szembe az összeséggel. Sehogy se emlékeztek az ós, bibliabeli zsidók szokásaira, amelynél a házasság minden szertartása, pompája az volt, hogy egy ifju meg egy leány a kohanita elé állottak s elmondták, hogy Ábrahám, Izsák és Jákob példája szerint egymáé lesznek. S erről még jegyzőkönyvet se vettek föl.

Az aradi zsidók között, akik dacos büszkeséggel tekintettek Rosenberg Sándorra, nagy lehangoltságot csapott ez az elhatározás. Beszéltem az akkori hitközségi elnökkel, aki azóta szintén a temető lakója: Deutsch Bernát-

A legfelsőbb törvényszék rövid tanácskozás után aként döntött, hogy a lapot feloldotta a betiltás alól. Az ítélet rendkívül érdekes indoklása így szól:

Mivel a király nem fordított elegendő gondot és figyelmet a leendő uralkodó nevelésére, noha az nemcsak mint atyának, hanem mint uralkodónak és a hadsereg legfőbb parancsnokának neki lett volna kötelessége, ha tehát alattvalói akár sajtó útján, akár valami más módon figyelmeztetik e magasztos kötelességére, *nem követnek el helytelenséget, ellenkezőleg kötelességet teljesítenek*. Köztudomásu, hogy a volt trónörökös *sok olyant követett el*, amit állására való tekintettel és tekintélye kedvéért jobb lett volna nem megtenni. Ha mentség is erre *féktelen vére*, mégis gondolnia kellett volna, hogy ilyen eljárással *kockára teszi népe szeretetét*. Ha ily körülmények között egy ujság megvitatja és bírálja a történeteket, nem ad okot a betiltásra.

Az ítéletet Radivoljevics elnök írta alá, aki képviselő korában az ó-radikális párthoz tartozott. A „Zvono” volt az a lap, amely a volt trónörökös szolgájának, Kolakovicnak halálakor megvádolta Györgyöt, hogy ő ölte meg komornyikját. Az ítélet egész Szerbiában nagy feltűnést keltett. Általános a nézet, hogy a döntés éle a szerb király ellen irányul.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* *Az Uránia látványosságai*. Az aradi Uránia színház állandóan gondoskodik arról, hogy az őt támogató közönséget a legnagyobb látványosságokkal szórakoztassa. Holnap, szerdán például bemutatásra kerülnek a *Vesztaszűzek*. Ez egyike a legszebb színes képeknek. A mult csodás emlékei varázslatos színpompával tárulnak a néző elé. Emellett szerepel még a műsoron a *Féltékeny férj*, a mely pompásan megkacagtatja a publikumot! Itt egy olyan férfi kerül szép felvételben a néző elé, aki tulságos féltékenységgel nevetségessé válik. Az aggszüz öröksége is hasonlóan mulatságos dolog, ellenben a chamonixi sportokról szóló kép a legszebb látványosság.

tal. Őt annyival inkább érintette az esemény, mert rokona volt a menyasszonynak.

— A zsidó rabbi önmagának püspöke és pápája. Vallásos dolgokban nem diktálhat neki egyéb, mint a meggyőződése. Nem mi kértük, nem mi parancsoltuk, amikor elhatározta, hogy megáldja a egyes párokat. Most se kapacitálhatjuk; azt és úgy tesz, ahogy jónak látja.

S azontul nem is volt több egyes házasság az aradi zsidó templomban, se pedig az ország egyéb zsinagógájában. S néhány esztendő mulva betegeskedni kezdett a szelid, piros-fehér arcu rabbinus. Fáradtan, elfogyó lélekzettel beszélt a szószókról, lehaqyatló kézzel nyujtotta az áldó szót. Az orvosok bizonyára megállapították a baját s küldözgették ide-oda. A gyógyító helyek bolygója lett s csak vendégként jött haza. Az orvosoknak bizonyosan igaza is volt. De talán ezt a törékeny életfonalat a betegségnél is erősebben tördeste meg az a nagy lemondás, az önértetnek az az erős megrázkódása, a melyet csak azok érthetnek, sejtethetnek, a kiknek a meggyőződésüket, az életükkel összeforrott igazságot valaha a lelkükbe kellett fojtani. Vajjon a Galilei életszervezete nem akkor törött meg, a mikor be kellett ismernie, hogy mégse mozog a föld?

F. R.

Rosenberg Sándor dr. halála.

1844-1909.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 3.

Aradváros zsidóságával együtt gyászol Magyarország zsidósága. Siratja egyik legkiválóbb lelkipásztorát, a hosszú szenvedések után elhunyt nagytudású, fényes szónoki képességgel megáldott aradi zsidó papot, *Rosenberg Sándor dr.-t.* A haladó magyar zsidóság a legőszintébb fájdalommal állja körül az elköltözött pap egyszerű deszkakoporsóját, melyben a legkiválóbb elmék egyike, de határozottan a legmelegebben érző, hitéért, felekezetéért, hazájáért, a társadalom nyomorultjaiért szüntelen buzgó szív adatik át az örök enyészetnek.

Huszonnégy évig volt szellemi vezére az aradi zsidóhitközségnek, melyben híven ápolta azokat az egész világ zsidóságának tiszteletreméltó visszhangot kiváltó fenséges tradíciókat, melyeket nagynevű elődeitől, Chorintól és Steinhardtól örökségképpen vett át. Nemcsak a város falain belül világított hitsorsosai elé elméjének fényességével, hanem a hazai zsidóság is benne ismerte el a modern, tolerans és felvilágosodott lelkipásztor példányképét. Az ő keze emelkedett áldásra ama fiatalabb rabbi generáció feje fölé, akik az országos rabbi-képző intézet falai közül szerte mentek az országba, hogy hazaszeretetet, törvénytiszteletet, a magyarság testtel és lélekkel kötelező védelmét és szolgálatát hirdessék. Azok a felavató beszédek, melyeket, mint a rabbi vizsgálóbizottság elnöke az intézetet elhagyó papokhoz intézett, örökké felejthetetlen dokumentumai annak, hogy Rosenberg Sándor ajkán nemcsak gyönyörűen csengett a magyar szó, hanem szívében forrón izzott ennek a sokat próbált országnak végtelen szeretete, melynek hűséges szolgálatát feljebb helyezte minden felekezeti és egyéb érdeknél.

Arad város egész társadalma osztatlan tisztelettel és becsüléssel vette körül a város közéletében mindig általános emberi szempontok által vezérelt zsidó papnak a működését, a kinek felvilágosodottsága, s liberalizmusa talán csak a tudásánál volt nagyobb. Az emberiség lelkiismerete és szent szabadsága bátor harcosságának hősi alakjában gyönyörködött az aradi társadalom, midőn Rosenberg doktor, egyedül az egész világ lelkészi karában fennen hirdette, hogy a szív érzelmének nem vethet gátat semmiféle felekezeti korlát és lekönnyörögte az isten áldását olyan emberpárokra, a kiknek csak a szívében égett az a közös oltár, melynek áldozata kedves az Ur színe előtt.

Az egész magyarországi rabbikar ellen felvette a küzdelmet a vegyes házasság egyházi megáldása érdekében, de a szervezetén rágódó kór idegzetét gyöngévé tette a titáni harera.

Hatvannégy éves korában hunyta le örök álmára küzdelemben elfáradt szemeit az aradi főrabbi, aki hosszú évekig tartó fájdalmas betegsége miatt

teljesen visszavonult egyháza vezetésétől és lelkipásztori teendőinek gyakorlásától.

Csak egyről nem mondott le: a szegények gyámolításáról. Még néhány órával a halála előtt is egy szegény zsidó család támogatásának gondja aggasztotta.

Halála alkalmával gyászba borult hitközsége és városa, a mélyen sujtott magyar zsidóság keresik fel részvétükkel azt a családot, mely a nagy elköltözött koporsója mellett siratja feje koronájának porba hullását.

Az elhunytól, életéről és működéséről ezeket írjuk:

(Ifju kora.)

Rosenberg Sándor dr. szül. Makón 1844-ben. Jámor szülei már bölcsőjében papi hivatásra designálták és e szerint már négy éves korában a héber biblia- és talmudból oktatást nyert; de derék tanítója, ki az örökké emlékezetes 1848. év lelkesítő hatása alatt lángoló hazafivá vált — pedig lengyel zsidó volt — ugyanakkor megtanította mindenekelőtt magyar olvasásra, tehát első világi tantárgya édes anyanyelve volt.

Az elemi iskolát Makón végezte Steinhardt Márk, a bold. Steinhardt aradi főrabbi fivérének kitűnő vezetése alatt, ki valóban jó, szilárd alapot vetett meg későbbi középiskolai és egyetemi művelődése számára. A gimnázium négy alsó osztályát Nagyváradon járta, ahol — bár akkor a Bach-féle rendszer a magyar nemzeti szellemet elfojtani törekedett — a hazafias fehérpapok minden tantárgyat magyar nyelven adták elő; annak köszönhető, hogy midőn Rosenberg dr. a felső gimnáziumot Bécsben és a bölcsészeti fakultást Lipcsében hallgatta, tehát sok éven át egy magyar szó sem ütötte meg fülét, még is 1868. évben visszatérve, a nagyváradai magyar-zsidó hitközség templomában oly magyar próbaszónoklatot tartott, mely a 22 éves ifjunak azonnal a hitszónoki és később a rabbi állást megszerezte. Nagyváradon majdnem 10 évig működött, mint az általa megalkotott, hazafiság és szellemi haladástól áthatott zsidó-magyar hitközség lelkésze, aki az orthodoxokkal való nehéz küzdelmek után meghonosította ottan a magyar hitszónoklatot a szószéken, a magyar hitoktatást és bibliai fordítást az iskolában.

(Működése)

Deák Ferenc halála Somogy megyébe a kaposvári izr. hitközségbe vitte, midőn t. i. Deák fölött tartott gyászünnepegy alkalmával 6 mondta az emlékbeszédet, mely oly áldozatkészre lelkesítette a község összes tagjait, hogy családjára iránti tekintetből el kellett fogadnia az ottani főrabbi állást. A kaposvári zsidó hitközségben még sokkal szélesebb hatásköre nyílt, minthogy lelkészi teendői mellett társadalmi és politikai ügyekkel is kellett foglalkoznia, mint Somogy megye törvényhatósági bizottságának oly zsidó tagja, kire leginkább és igen gyakran a szomorú feladat jutott, az akkori időben épen Somogyban olyannyira dühöngött antiszemizmussal ellen harcolni és hivatást a rágalom veszélyétől megmenteni. Ez sikerült is olyannyira, hogy ellenségei akkor, mikor az aradi zsidó hitközség rabbiszekét elfoglalta, nagyban örültek távozásának és a lapokban intették az aradi keresztényeket, hogy vigyázzanak erre a „zsidó rabbira“, mert ő a világuralomra tör. A főrabbinak aradi áldásdus működése tanubizonysága annak, hogy nem uralomra, hanem arra törekedett, hogy jog, igazság, szabadság és világosság legyen hűvének vezérelve és hogy hazafias, hűséges szeretet uralkodjék Arad összes polgária között.

Hitközsége rajongó szeretettel csüngött lelkipásztorán, kinek lelkesítő szava megteremtette az új izr. fiúiskola épületét és ki lankadatlanul küzdött amaz eszme magvalósításán, hogy a szegedi hitközség példája után indulva itt is hatalmas új templom épüljön.

A törvényhatóságba az I. kerület választotta, ahol is minden nemes és hazafias ügynek lelkes szószólója és harcosa volt.

(Betegsége.)

Betegsége következtében a legutóbbi képviselőválasztás alkalmával kimaradt a városatyák közül.

Az utóbbi években súlyos szervi baj támadta meg s emiatt gyakran tartózkodott külföldi gyógyhelyeken, hogy enyhülést keressen. Asztmatikus rohamai voltak hosszú ideig. A betegség miatt egyre kevesebb időt szentelhetett hitközsége ügyeinek. Az utóbbi hetekben ágyba döntötte baja és néhány nap előtt beállott a katasztrófát megelőző súlyos állapot. Rosenberg dr. hétfőn, tekintve az évek óta kínzó bronchitist és asztmát, elég jól érezte magát. Látogatókat fogadott és családjára tagjaival is élénken, vidáman elbeszélgetett. Este kilenc óráig házának erkélyén ült Arthur fia társaságában, akit arra kért, hogy kísérje őt megszokott sétájára. A megboldogult ugyanis a Szabadság-téren lóvasutra szokott ülni és végig kocsziva a főúton, a ligetben töltött néhány percet. A séta azonban minden különös ok nélkül elmaradt. Bevonult fél tíz tájban a szobájába és az íróasztala mellett álló karosszékben foglalt helyet. Az utóbbi hónapokban betegsége már annyira gyötörte, hogy éjszakáit ágyon kívül a karosszékben ülve töltötte. Könyvet vett kezébe. Egy most megjelent német munkát kezdett olvasgatni. Spinoza filozófiájának kritikai méltatásával foglalkozott utoljára. Lapozgatott a könyvben és az őt önfeláldozóan ápoló neje társaságában elbeszélgetett fél tizenkét óráig. Ekkor neje kivonult a szobából, mert a főrabbi elszunyadt. Néhány pillanattal később lépett a szobába Rosenberg Arthur, a főrabbi fia, aki mint azt megirtuk — édesatyját már eszméletlenül állapotban a földön találta. Az öreg urnál egy szélhűtés következtében agyvérömlés állott be. Azonnal értesítettek a katasztrófáról Groszmann Jakab dr.-t, a család házi orvosát, aki Groszmann Emil dr. társaságában megjelent a nagy beteg ágyánál. Rövid vizsgálat után megállapították, hogy a főrabbi utolsó óráit éli.

Beállott az agonia, melynek kinszenvedései ma délelőtt tizenegy órakor szüntek meg. A hívők egész serege kereste föl az Eötvös-utca 16. számú házban lévő hajlékát tegnap és ma, amikor elterjedt a súlyos betegség híre. A tegnap esti és éjjeli órákban meg ma délelőtt sokan állottak körül a haldokló ágyát és amikor ma délelőtt 11 órakor örökre lezárta szemeit, zokogva borultak holttestére.

(Az „Alexander Rosenberg“ telep.)

Lent Délamerika egyik szabad köztársaságában néhány ezer zsidó család megrendülve fogja tudomásul venni, hogy meghalt az aradi főrabbi. Az Alexander Rosenberg telep földmives lakossága őlt gyászt ott érte, a kinek fáradhatlan buzgalmát jutalmazandó a Párisban székelő Alliance Israélite Universelle egy országot nevezett el a nevével. Az elhunyt pap az egyetemes zsidóság eme szervezetének egyik magyarországi megbízottja volt és a központi igazgatóságban is képviselte Magyarországot. Nyári pihenőre rendszeren a külföldi fürdőket szokta felkeresni, Cannes, Genf, Merán, Nizza nyújtottak üdülést, de soha sem mulasztotta el hogy Párisba ellátogasson. Itt ismerték őt a

zsidóság korifeusai, a kik nagyra becsülték az üldözött orosz és román zsidók érdekében kifejtett tevékenységét. Az Alliance nagygyűléseiről kiadott évi jelentések magasan szárnyaló dicséretet kíséretében számoltak be az egész világ előtt arról az óriási anyagról, melyet az üldözött zsidóságot mentő bizottságnak Rosenberg dr. rendelkezésére bocsátott, hangya szorgalommal és a szent ügy céljaiért önzetlenül kifejtett buzgalommal a föld kerekének minden részéből. Egész Európa előtt ismeretes volt a neve a zsidó telepítési mozgalom révén, melylyel sok százezer embert mentettek meg a pusztulástól, az éhenhalástól és igen sok esetben a legyilkoltatástól. De nemcsak Európa fórumán hallatta a szavát a főrabbi. Itthon is végezte a maga nagy küldetését. Az aradi zsinagóga szószékéről rázta fel hittestvérei együttérzését. Egyetlen alkalmat sem mulasztott el, melyet alkalmasnak tartott a kiüldözött zsidók istápolására. Az ő szavára a legutóbbi oroszországi pogrom elől menekülők segélyezésére világszerte gyűjtés indult meg. Az aradi zsidó hitközség tízezer koronán felül adományozott e célra. Ez Rosenberg dr. műve volt.

(„A rossz családapa.”)

A főrabbit intimus barátai „a rossz családapa” diszjelzővel ruházták fel.

— Ha annyit fáradsz és tenné a családja érdekében, mint a szegényekért és koldusokért akkor az gond nélkül élhetne.

Ez a tréfás megjegyzés legfényesebben jellemzi az ő nagy és nemes szívét, mely minden részére tartogatott meleget és részvétet. Valóságos legendákat beszélnek arról a bőkezűségről, amelylyel osztogatni tudott. A házából nem ment el senki adomány vagy ajánló levél nélkül.

Adott amíg tellett a magáéból, de kért a támogatásra szorulóknak a gazdagoktól. A Neuman Testvérek cég óriási összegeket juttatott a kezébe, amelyeket ő osztott széjjel a nemes adakozók intenciójának megfelelően: névtelenül.

Igen sok esetben visszaéltek a jóságával. Néhány év előtt egy fürdőhelyen arról értesült, hogy néhány orosz menekültet letartóztatnak, mert koldultak. Felkereste őket és minthogy nem volt aprópénze, odaadta nekik a tárcáját, hogy abból váltsanak utazási jegyeket. Azok megszöktek az egész pénzzel és a rabbi kénytelen volt néhai Rosenberg Lipót hitközségi főjegyzőnek, kebelbarátjának sürgönyözni pénzért. Másnap levél érkezett, amelyben restelkedve írta meg a kalandot, de nem mulasztotta el, hogy Isten áldását ne kérje arra a pénzre, melyet tőle elloptak.

(Az aradi szeminárium. Egyházi zenekar.)

Szükebb baráti köréhez tartozott Radó Károly dr. aradi ügyvéd, akit a legutóbbi napokig sűrűn keresett fel otthonában. Betegségének osztályosa volt a fényestollu ügyvéd, a kivel terveiről sokat beszélgetett. Eljárt hozzá vigasztalni és egymásnak panaszkodtak, hogy a betegség a fórumról leszorította őket. Egyiket a templomi szószékről, a másikat a bírósági rostrumról.

Egy ilyen látogatás alkalmával elmondotta, hogy Aradon szemináriumot akar létesíteni.

Egy olyan tudományos intézetre gondolok, mely a régi görög filozofusok iskolájának felelne meg. Nyitott, napsugaras csarnok, mely sem nem Lyceum sem nem Universitas. Véget akarok vetni annak a balhitnek, mintha a teológia csak a papok civódásának lenne a tudománya. Az én iskolám csak teológiával foglalkoznék, de úgy, hogy ezzel bevilágítana minden disciplinába. Nem a természettudomány az ut az élethez, erre a teológia sokkal alkalmasabb.

— Csarnok az csak lenne — jegyezte meg Radó dr. — mert ott a Marospart, ott oktatatsz peripatétikus módon, de kik lesznek a

hallgatók? Ki kíváncsi Aradon a teológia világitó erejére?

— Ha egy ember jön velem és egy fél-órát meghallgat, akkor már győztem, felelte a rabbi az őt jellemző temperamentummal. Ha meghallgattatásom után csak egy percig is fog szidalmazni, akkor nagyobb lesz az eredmény mintha órákig dicsérne, mert a szidásra következik a kíváncsiság és ha csak egy szemernyi igazságot visz majd magával minden kíváncsi, akkor megleszek elégedve. Erre még alkalmasnak tartom magamat, a szószékre már nem.

Egy másik kedvenc eszméje volt a zsidó egyházi zenekar és ezzel összefüggően az új zsidó templom megalkotása. Ő honosította meg a női éneket a magyar zsidótemplomban. Betegsége akadályozta meg az egyházi zene megteremtésében.

Körülbelül tíz évvel ezelőtt a halálban őt megelőző nagyérdemű hitközségi főjegyzővel egyetemben dolgozta ki az aradi új zsidó templom részletes terveit. A főjegyző a magyarországi, ő az európai zsinagógák építkezései adatait szerezte be és ezek alapján készítették el memorandumukat, mely szerint a hitközség, a maga erejéből megtudta volna építeni a templomot.

Beszéltek arról, hogy ő is, úgy mint a szegedi rabbi tette, gyűjteni akart az építkezés céljaira. Itt egy bojtot, ott egy szalagot.

— Ha tudnám, hogy Aradon erre szükség van — felelte az aggályoskodóknak Rosenberg dr. — akkor nem törődném azzal sem, hogy valamely háznak a küszöbén essem össze és ott leheljem ki lelkemet. De meg vagyok győződve, hogy erre Aradon szükség nincs. Az aradi zsidóság adakozik önként, még mielőtt kéregetni menne hozzá a papja.

(Készülődés a temetésre.)

Az elhunyt lekipásztor halála mély részvétet keltett városzerte. A hitközség házára gyászlobogót tűzött ki az előjáróság, mely ma délután rendkívüli ülést tartott Nemess Zsigmond dr. elnöklésével. Nemess dr. a sirástól elesukló beszédében jelentette be a hitközséget ért csapást az előjáróságnak és több irányú indítványt terjesztett elő, amelyeket az előjáróság elfogadott. Kimondották, hogy a haláleset alkalmából a hitközség részvétét fejezi ki az elhunyt családjának, a halottat a hitközség halottjának mondja és ő gondoskodik a temetéséről, mely a zsinagógában e hónap 5-én csütörtökön kilenc órakor lesz. A zsinagógát gyászpompába öltöztetik. A temetésre meghívják a hitközségeket, rabóságokat.

A család ezt a gyászjelentést adta ki:

Dr. Rosenberg Sándorné szül. Freund Róza, a maga, gyermekei és a rokonság nevében fájdalomtelt szívvel tudatja, hogy felejtethetetlen, jó férje, a szeretett drága apa, nagypapa és jó rokon Rosenberg Sándor dr. főrabbi életének 64-ik és boldog házassága 39. évében, f. hó 3-án, d. e. fél 11 órakor, hosszas szenvedés után elhunyt. Drága halottunkat f. hó 5-én, d. e. 9 órakor fogjuk Eötvös-utca 16. sz. házból, az izraelita sírkertbe örök nyugalomra kísérni.

GYÁSZROVAT.

Halálozások. Somi kusztanóci özv. Panker Sándorné született Vastagh Julia augusztus 1-én, 83 éves korában, hosszu szenvedés után elhunyt Kispesten. Ma délután temették el a kispesti katolikus temetőbe nagy részvét mellett. — Ma délelőtt elhunyt Világoson, a vármegyei előkelő társaságok egyik kedvelt tagja, Krón Kálmán szőlőhírtokos 74 éves korában. A vig kedélyű és vadászatairól híres öreg urat rövid szenvedés után érte utól a halál. Előkelő rokonság és nagy baráti kör gyászolja elhunytát. — Máriaradnán ma halt meg özvegy Nyisztor Józsefné, Nyisztor Sándor radnai albiró édesanyja. A nemes szívről széles körben ismert uriaszony halála Aradmegye több előkelő családját borítja gyászszal.

A kasszirő merénylete.

Mikor a feleség féltékeny.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 3.

Érdekes előzményű dráma játszódott le ma Budapesten a Vigadó mellett levő Hangl-kioszkban. Egy kávéházi felirónő háromszor rálőtt a kávéház tűzilegényére, aki durván rászólt azért, mert a pénztárosnő a legény felesége megbízásából utána leselkedett.

A merényletről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

Nagy János tűzilegény, aki a Vigadó melletti Hangl-kioszkban szolgált, a napokban szalmaözvegy lett. Felesége Erdélybe utazott, előbb azonban érdekes intézkedést tett. Hogy ugyanis ura, akit kikapós legénynek ismert, ne élvezze a szabadságot a kellő mértéken túl, megkérte Incze Róza kasszirőnőt, hogy vigyázzon az urára. A felirónő, aki rokonságban is volt az asszony családjával, eleget tett a megbízásnak. Így történt azután, hogy tegnap Incze Róza rajta kapta Nagy Jánost, mikor az fiatal sógorasszonyával enyelgett. A kasszirő megakartá irni az esetet az asszonynak. Amikor Nagy János ezt megtudta, összeszidta és sértő kifejezésekkel illette a nőt.

— Az a bajod, hogy nem veled enyelegtem, pedig te is szívesen vettél volna! — mondta a nőnek.

A leány nagyon felháborodott e szavak hallatára. Hevességében revolvert ragadott és háromszor egymásután a tűzilegény felé lött. A golyók szerencsére nem találtak, csupán a harmadik golyó horzsolta Nagy Jánost.

Incze Róza ezután a rendőrségre sietett és feljelentette magát. Elmondotta, hogy azért lött rá, mert négy szemközt szidta őt és nem lévén tanuja, a bíróságnál ugysem kapott volna elégtételt. A merénylet leányt letartóztatták.

Szinésznő és direktor botránya.

Szerelmi viszony — a feleség beleegyezésével.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 3.

A berlini színházi körök most rendkívül érdekes színházi botrány foglalkoztatja. A botrány középpontjában Cikkol Márton dr., a berlini Vigszínház igazgatója áll, aki ellen igen kompromittáló dolgokat hoz fel a német színházi szövetség. Az érdekes esetről az alábbi tudósításunk szól:

A német színházi szövetség ma magához kérte a berlini lapok képviselőit és okmányok alapján kimutatta a hírlapíróknak, hogy a berlini Vigszínház igazgatója, Cikkol Márton dr. felesége tudtával a színház egyik női tagjával viszonyra lépett és ezt a viszonyt galád ravaszsággal arra használta fel eszközül, hogy a színésznő vagyonát színháza tovább vezetésére használja fel. Néhány héttel ezelőtt az illető művésznő, Fels Gréte a német színházi szövetséghez fordult és védelmet kért Cikkol dr. színházgató ellen. Fels kisasszony elmondotta, hogy az igazgató kérelmére több alkalommal körülbelül 40 ezer márkát adott át Cikkol dr.-nak, hogy színházát tovább tudja vezetni. |

— Az igazgató felesége — mondja a művésznő — tudta, hogy férje viszonyt folytat velem, de türte, sőt hozzájárult, mert ezen az alapon pumpoltak engem. Én a pénzt egy bécsi urtól kaptam, akivel viszonyom volt. Mikor azonban az igazgatóval léptem viszonyra, a bécsi urnak visszaküldtem a pénzt, amit ne-

kem végkielégítésül adott. Cikkkel igazgató ekkor kényszerített, hogy a bécsi ur ellen a pénz visszaadása érdekében pert indítsak. A per során egyezség jött létre és én a pénzt újból megkaptam.

Érdekes Fels Gréte, az igazgató és az igazgató közötti levelezés. Mikor például a művész értesítette az igazgatót, hogy visszalép a színház anyagi finanszírozásában való segédkezéstől s Cikkkel dr. adja vissza pénzét, az igazgatóné így irt neki:

— *Kérem kisasszony, ne változtasson a férjével való viszonyán semmit.*

A színházi szövetség Cikkkel igazgatót hamis esküre való felbujtás és magzatelhajtás büntetésében való részességgel is vádolja. Színházi körökben az ügyet nagy érdeklődéssel pertraktálják.

Nachtnébel Ödön.

★

A Kazinczy-utca egyik sima, egyszerű külsejű házán gyászlobogó jelzi, hogy meghalt *Nachtnébel Ödön*. Kora reggel, hajnali álmom után hunyta le örökre szeméit és csendben, szenvedés nélkül hagyta itt ezt a világot, melyben csendes, szorgalmas munkával, soha senkinek szenvedést nem okozva élte le csodálatosan tiszta, nemes és eredményes életét. Több mint négy évtizeden keresztül dolgozott mint egyszerű ügyvéd Aradvárosa és Aradmegye érdekében és bár kaphatott volna címet, rangot és kitüntést, nem kért soha ebből, hanem megmaradt élete végéig Arad és Aradmegye bölcsének, egyik legkiválóbb közkatónájának.

Ügyvéd volt és évtizedek óta tagja Aradmegye törvényhatósági bizottságának. Döntő szava volt a megye ügyeinek irányításában és kezdeményező szerepe Aradváros közgazdasági életében. Alapításától kezdve igazgatósági elnöke volt az Arad-csanádi egyesült vasutaknak és még ennek legutóbbi közgyűlésén is az ő mindenkit megnyerő személye ült az elnöki széken.

Kiváló munkássága és összeköttetései révén a nyilvános szereplésben is mindenütt első lehetett volna, de ő nem fogadott el semmi megtiszteltetést, nem vágyott fényes szereplésekre és mikor hirtelenül megkapta a királyi tanácsosi címet, azt sem szerette használni soha. Barátságban volt Aradmegye előkelőségeivel, sógora volt Csiky Gergelynek és barátság fűzte a kisjenői uradalom főhercegi birtokához, az elhunyt József királyi herceghez.

Halála nem következett be váratlanul azoknak, akik tudtak régebbi betegségéről. Állapota reménytelené csak mintegy négy-öt nappal ezelőtt lett; tüdőgyulladás támadta meg, majd végelgyengülésben ma reggel négy órakor kiszendvedett. Temetése holnap délután lesz.

Az Aradmegyét és városát ért súlyos csapásról és az elhunyt felejtethetetlen tevékenységéről az alábbiakban számolunk be:

Élete és működése.

Nachtnébel Ödön 1840. november 16-án, született Versecen. Atyja *Nachtnébel Ferenc* kinestári erdőmester, majd adóhivatali főnök volt, aki szülővárosában köztisztviselőként állott. Gyermekai közül, kiket a leg gondosabb nevelésben részesített, csakhamar kitűnt szorgalmával Ödön, aki középiskolai tanulmányait Aradon végezte. A liceumnak egyik legjobb tanulója volt; társai közül különösen Csiky Gergelyvel volt szoros barátságban, akivel nemes versenyben vetekedett az elsőségért. A két ifjú barátsága az idők folyamán csak növekedett. *Nachtnébel Ödön* megismerte Csiky Gergely nővérét, Ilonát, akit néhány évi ismeretség után feleségül is vett.

Egyetemi tanulmányait Budapesten és Bécsben végezte, majd letéve az ügyvédi vizsgát, a hatvanas évek közepén, Aradon nyitott irodát. Mindjárt mint kezdőügyvéd a legjobb névre tett szert; keresett ügyvéd volt, aki széleskörű jogi tudásával, gyors és éles judiciumával rövid idő alatt általános elismerést szerzett. Különösen kitűnt a sajtópörökben és még inkább feltűnt *közgazdasági ismereteivel*, melyeket csakhamar alkalmával nyílt érvényesíteni városa és megyéje érdekében. Tagja lett Aradváros és Aradmegye törvényhatósági bizottságának és mint ilyen már Atzél Péter polgármestersége, majd főispánsága alatt irányító szerepet biztosított magának. Különösen döntő szava volt a vármegyei ügyekben, melyeket senki nála jobban nem ismert.

(Közéleti szerepe.)

A legapróbb ügyekben is vigyázott Aradmegye érdekeire és így annak közigazgatási bizottságában, mint törvényhatóságában irányító szerepe volt. Mikor a városi és megyei törvényhatósági bizottsági tagság inkompatibilis lett, ő az utóbbit tartotta meg és haláláig tagja maradt Aradmegye törvényhatóságának. A megye bölcsének tekintették és szinte tulságos önzetlensége és szerénysége tiltakozott minden nyilvános szereplés ellen. Aradmegye és Aradváros nem egy nagy intézményének létrehozásában hervadhatatlan érdemeket szerzett.

Boros Benivel és Atzél Péterrel együtt egyik kezdeményezője és alapítója volt az Arad-Körösvölgyi, most *Arad-Csanádi Egyesült Vasutaknak*, továbbá az *Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnak* és a Weitzer-féle *vagongyárnak*. Haláláig elnöke volt az Acsev. igazgatóságának és jogtanácsosa a Weitzergyárnak. Elnöke volt az aradi és megyei felszólamlási bizottságnak és ezt a tisztét rendkívüli humanitással, polgártársai iránt való szeretettel töltötte be.

Mint ügyvéd egyik legtekintélyesebb tagja volt a régi ügyvédi karnak; jogtanácsosa volt Wenckheim Frigyes gróf, Károlyi Gyula gróf, Nádasdy Tamás gróf, Solymosy Lajos báró és Wodiáner Albert báró uradaimainak.

Jó szívről, jótékonyságáról szinte mesék szólnak. A hozzáfordulókat a legnagyobb előzékenységgel és áldozatkészséggel fogadta. A jótékonyságot mindig titokban, senkitől nem tudva, érte köszönetet senkitől nem várva, végezte és hosszú éveken keresztül ezeket áldozott embertársai felségítésére. Nem sokkal halála előtt egy 10,000 koronás alapítványt tett tanulók számára bátyja, néhai *Nachtnébel Ferenc* apateleki erdész emlékére. Az alapítvány címe *Nachtnébel-Ottrubay ösztöndíj* és rendeltetése szerint a közgazdasági vagy műszaki pályára lépő diákok részesítendőik kamataiban. Az alapítólevélben kikötötte, hogy az ösztöndíjat először *legifjabb Nachtnébel*

Ödön unokaöccse kapja meg, azután *Nachtnébel László*, majd ha ezek tanulmányaikat elvégezték, az ösztöndíj elsősorban Ottrubay Károly vagy *Nachtnébel József* leszármazóinak, azután pedig az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár hivatalnokai fiainak adandó ki.

Családi és társadalmi élete patriárikálisan boldog volt. Nagy szomorúságot okozott szeretett nejének 1893-ban bekövetkezett halála; ezért a veszteségért és gyermekek hiányáért rokonai és jóbarátai körében keresett kárpótlást. Sógorának fiát, *Csiky Ödön dr.* aradi ügyvédet a nagy költő halála óta ő nevelte és fiának tekintette. De ő nevelte fel az aradi ügyvédi generáció egy nagy és értékes részét is; patvaristája volt többek közt *Keresztes Gyula*, *Greén Nándor*, *Priegl István*, *Salacz Gyula* és *Zubor Andor* is. Fivére, *Nachtnébel Ferenc Ottrubay Antóniát*, Ottrubay Károly volt aradi törvényszéki elnök nővérét vette feleségül. Testvére családjával a legmelegebb rokoni szeretetben élt.

Egyik legbizalmasabb embere volt az elhunyt József főhercegnek, akihez való barátságáról lapunk más helyén szólunk.

Szorgalmas munkája, önzetlen fáradozása jutalmazására néhány évvel ezelőtt a királyi tanácsosi címet kapta. Ez a kitüntetés is kéretlenül jutott neki, aminthogy soha sem címre, sem méltóságra nem vágyott. Politikai szereplésében is megőrizte szerénységét. A 67-es politikának, különösen a nemzeti pártnak volt odaadó híve. Többször fel akarták léptetni képviselő jelöltnek, de ő ugy ezt, mint a Tabajdy főispán által felajánlott alispánságot visszautasította.

(Betegsége és halála)

Már mintegy husz évvel ezelőtt tuberkulikus baj támadta meg *Nachtnébel Ödön* szervezetét. Különösen az utóbbi öt-hat évben többször volt évente súlyosabb tüdőhurutja, de különben erős szervezete mindannyiszor legyőzte a bajt.

Vagy három-négy héttel ezelőtt muszkai szőlőjében volt és valószínűleg itt kapott erős hűlést. Mikor ugyanis vasárnap három hete Csiky Ödön dr.-ral és annak feleségével Porcia Lajos gróf temesmegyei, kislaludi birtokára ment látogatóba, ott erős köhögés fogta el. Onnan hazajöve ágyba dőlt. Lobos tüdőgyulladás támadta meg, mely annyira elővette szervezetét, hogy bár orvosa, *Kabdebó János dr.* és hozzátartozói gondos ápolása után a tüdőgyuladástól kigyógyult, szervezete elgyöngülése miatt többé az ágyból fel nem kelhetett. Állapota négy-öt nappal ezelőtt nagyon rosszra fordult úgy, hogy orvosa már ekkor lemondott életéről. Hozzátartozói azonban még mindig reménykedtek, különösen tegnap délelőtt, mikor néhány órára javult az állapota. Ekkor történt, hogy egy újszentannai polgárosszony, akinek pörös ügye volt irodájában, meglátogatta és beszélt vele ügyéről. *Nachtnébel* ekkor telefonon felhívta Csiky Ödön dr.-t, magához hívatta és részletes tanácsokkal látta el a szentannai asszony ügyében. Csiky Ödön dr. és neje ezután mintegy éjjelig a betegágyánál voltak. Az öreg ur ekkor már nem birt szólni, csak kezével intett bussut a távozóknak. Ezután unokaöccse, *Nachtnébel Gyula* és *Arszlán János*, Csiky Margit férje voltak a halódó ágyánál. Reggeli 4 órakor *Nachtnébel Ödön* csöndesen elszenderült. Álmában hunyt el, az utolsó óráiban megkimélte a szenvedéstől a gondviselés.

Temetése, végrendelete.

Nachtnébel Ödön temetése holnap szerdán délután öt órakor lesz a Kazinczy-utca 12.

számu gyászszóval. Jellemző az elhunyt szerezésére, egyszerűségére, hogy röviddel halála előtt meghagyta sógorának, Csiky Károlynak, hogy ha meghal, minden pompa nélkül, a legegyszerűbb temetéssel kísérik el utolsó útjára.

Általános örökösévé — a mai információk szerint — Csiky Károly gyermekeit, Csiky Margitot, Arszlán János feleségét és Csiky Lenkét tette. De szépen emlékezett meg végrendeletében valamennyi rokonáról, különösen Csiky Ödön dr.-ról, kinek részére nagyobb hagyományt tett.

Ravatala kívánsága szerint a gyászszó ebédlőjében van felállítva egyszerű díszben. Temetéséről az Acsev. gondoskodik, mely holnap délelőtt végrehajtó bizottsági ülésben fog megemlékezni igazgatósági elnöke haláláról. Az Acsev. és az Arad-csanádi gazdasági takarékpénztár képviselőileg vesz részt a temetésen. Az aradi ügyvédi kamara nevében Czédly Károly fogja bucsuztatni az elhunytat.

A gyászszóról a család a következő egyszerű jelentést adta ki:

Nachtnébel Gyula, a saját és testvérei, továbbá Csiky Károly, saját és családja nevében mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett nagybátyjuk Nachtnébel Ödön, kir. tanácsos, ügyvéd, folyó évi augusztus 3-án, reggel 4 órakor, 69 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Hült tetemei folyó hó 4-én, d. u. 5 órakor fognak a Kazinczy-utcai házból eltemetni. Az engesztelő gyászmise pedig folyó hó 6-án, d. e. 9 órakor lesz a róm. kath. templomban megtartva. Áldás és béke poraira! Arad, 1909. augusztus 3.

A részvét.

Város- és megyeszerte gyorsan elterjedt a halál híre. Mindenfelől tömegesen érkeztek a családhoz kondoleáló táviratok, amelyek egy részét itt közöljük:

Wenckheim Frigyes gróf:

„Mélyen megilletődve értesülök a gyászszóról. A boldogultat barátai és tisztelőivel együtt szintén gyászolom.“

Mesko Sándor Csanádmegye volt főispánja:

„Szeretett barátom, Nachtnébel Ödön elhalálása felett legmélyebb részvételemet nyilvánítom.“

Kokas József főhercegi uradalmi jószágfelügyelő:

„Legmélyebb részvéttel osztozom bánatotokban. Jó Mundi bácsit veletek gyászolom.“

Fábry Sándor dr., az Acsev. vezérigazgatója már kora reggel személyesen fejezte ki részvétét a családnak.

Részvétáviratokat küldtek még:

Barkassy földbirtokosné Borossedes, Hajnal menyházai fűrdőorvos, Fáy-család Menyháza, Kraft uradalmi intéző Csorvás, Zerkovitz Rudolf, Borsos Géza Borosjenő, Robitzek Ágost ügyvéd és neje.

Az éj folyamán még tömegesen jöttek sürgönyök a gyászoló családhoz.

József főherceg és Mundi bácsi.

Nachtnébel Ödön, vagy amint megyeszerte nevezték: Mundi bácsi bizalmasa volt az elhunyt József főhercegnek. Valahányszor a fenséges ur Kisjenőre jött, mindig magához kérette Aradról barátját, Ormos Péter volt aradmegyei alispánt és Nachtnébel Ödönt. A kisjenői főhercegi uradalomban régebben szokásban voltak a Péter Pál-napi aratóünnepélyek, amelyek csak az öreg fenséges ur halálával szüntek meg. E nagyszabású intim ünnepségről még az utóbbi években sem maradt el

Nachtnébel Ödön. Vármegyeszerte regéket tudnak beszélni azokról kedves magyaros dártdókról, amelyeket József főherceg rendezett kisjenői kastélyában aradi vendégei tiszteletére. Tudvalévő, hogy az ősz fenséges ur nagy kedvelője volt az olyan tréfáknak, amelyekkel soha senkit meg nem bántott, de amelylyel állandó derűtségben tudta tartani a vendégsereget. Mundi bácsi is sokban hasonlatos volt a fenséges urhoz a tréfálkozás módját illetően. A két vidám kedélyű férfi sok kedélyes órát szerzett a kisjenői kastély előkelő vendégeinek.

Amikor Ormos Péter közeledni érezte utolsó napjait, átadta Mundi bácsinak az emlékiratait, amelyekben megörökítette József főherceg tréfáit és a kisjenői kastélyban töltött vidám napokat. Arra kérte Nachtnébel Ödönt, hogy csak az ő (Ormos) halála után hozza azokat nyilvánosságra. Mundi bácsi megígérte és ehhez képest csak a volt alispán halála után bocsátotta ki az érdekes memoárokat, amelyeket az Aradi Közlöny is közölt anaak idején.

Intimitások.

— A jószívű Mundi bácsi. —

Az elhunytat általában a bámulatosan nagy ész, világos látás és páratlan jószívűség jellemezte. Kitűnt ez egész közéleti szerepléséből és a magánéletében tanúsított jóselekedeteinél. Gyakran irt cikkeket a lapokba és sűrűn tartott szónoklatokat gyűléseken, amelyekben mindig csodálatos élelátás és judicium nyilvánult meg. Beszédai egyszerűek, keresetlenek voltak, mert mindig kerülte a frázisokat és cikornyákat a szónoklataiban.

Mundi bácsi határozottan művészlélek volt. Ez megállapítható abból is, hogy bámulatos szenvedéllyel gyűjtötte a művészeti alkotásokat, kereste a műtárgyakat és sok pénzt áldozott neves festők remekműveire. Még néhány hónappal ezelőtt is egyszerre hat szép festményt vásárolt egyik aradi cég tárlatán. László Fülöptől birt 2 értékes képet, amelyet nagy kincsekért nem adott volna el.

Ritka jólelkűsége mellett bizonyítottak ama szereplései, amelyeket az adófelszámolási bizottsági tanácskozásokon folytatott. A bizottsági üléseket megelőzően a Kazinczy utcai lakásán gyűltek össze azok, akik komoly okokra hivatkozva el akartak engedtetni az adójukból. Seregestől keresték föl a kis existenciák és kérték, hasson oda, hogy leszállítsák az adóját.

— Amit lehet, megteszek — mondogatta Mundi bácsi, aki hosszú ideig volt az adófelszámolási bizottság elnöke.

Azt ígérte, hogy megteszi azt, amit lehet. Voltaképpen pedig úgy áll a dolog, hogy a szegény adófizetők érdekében többet is megtett, mint amennyit lehetett. Csak az ő befolyása és jószívűsége tudta keresztülvinni azokat, amiket a segítségért esdők gyakran már nem is mertek remélni.

A vármegyei bizottságokban csaknem mindig ott lehetett őt látni. A fegyelmi választmány üléseiről sohasem maradt el. Aki önhibáján kívül bajba jutott, az megkérte Mundi bácsit, hogy a fegyelmi választmányban védelmezze meg. Ha látta, hogy az illető megérdemli a védelmet, nem is zárkózott el. Az ő védelme pedig azonos volt a biztos fölmentéssel.

Ritka jószívűsége mellett az is bizonyít, hogy perköltségekért soha senkit nem pörölt be. Ezért aztán rendkívül sok adósa is maradt. Csak azok fizették meg a pörök költségeit, akik önként akarták. Valóságos kis vagyont jelentenek azok a ba nem hajtott követelések, amelyek a Mundi bácsi könyveiben szerepelnek. Ez az oka annak, hogy nem maradt olyan

nagy vagyon halála után, mint némelyek gondolták. Mundi bácsi a legnagyobb vállalatoknak, a megye leggazdagabb urainak jogtanácsosa volt, egész életében szakadatlanul dolgozott és mégse maradt több utána, mint amennyit egy-egy befolyásos, de üres fejű politikus néhány év alatt összeharátosol.

Az egyszerű ember.

Csodákat beszélnek arról, hogy milyen egyszerű puritán ember volt Mundi bácsi. Soha a szereplést nem kereste és csak akkor szállt sikra, ha föltétlen szükségét látta annak, hogy az ő egyénisége súlyával és föllépésével valamely fontos kérdésben közbelépjen.

Följegyzésre érdemes, hogy bár halála napjáig bejegyzett tagja volt az aradi ügyvédi kamarának, a házán soha nem díszelgett cím-tábla. Ő nem nevezte ki magát „egyetemes tudornak“; neki nem volt szüksége cégérre. Aki-nek szüksége volt Mundi bácsira, az okvetlen megtalálta Kazinczy-utcai házáat.

Kitüntetésekre soha nem vágyott, sőt azt elhárítani igyekezett magától. Urbán Iván főispánsága alatt azonban mégis megkapta a kir. tanácsosi címet. Hogy nem örült ennek, azt legjobban igazolja az a ténye, hogy nem ment föl audienciára megköszönni a kitüntetést.

— Velem a felség nem gyakorolt semmi kegyet, — mondta bizalmas körben — engem az a cím nem tesz úgy se mássá. En Mundi bácsi maradok így is.

Régi módi, egyszerű ember maradt Mundi bácsi halála napjáig. A kiegyezés előtt való időre emlékeztető táblabíró stílusú férfi volt Nachtnébel Ödön. A szájából soha nem hiányzott a csibuk, vagy más pipa. Nagyszerűen berendezett pipatóriuma volt közel száz finom tajtékpipával és a csibukok egész rajával. Még kevéssel halála előtt is csibuk volt a szájában.

— A pipa egészséges az emberi szervezetre, — mondogatta — mert a füst felkőhög-teti a lerakódott rossz anyagokat.

Disztelen ravatalt!

Az egyszerű, hivalkodástól mentes gondolkodást bizonyítja a temetéséről való utolsó intézkedése is. Halála előtt maga mellé szólította sógorát, Csiky Károlyt és unokaöccsét, Nachtnébel Gyulát.

— Érzem, — mondta — hogy nemsokára elszólít az ur. Temetésemről akarok gondoskodni. A legegyszerűbb temetést akarom. Semmi drapéria, semmi dísz; gyertya se égjen éjjel a ravatalom mellett. Hiszen emlékeztök, szegény feleségem ravatala is kigyuladt a sok gyertyától, bársonyos csipkétől... A gyászjelentésen is csak ti ketten szerepeljétek...

Nachtnébel Ödön társasága

Mundi bácsi kevés időt töltött a kávéházakban. Pihenő idejét Kazinczy utcai pipatóriumban meghitt társasággal töltötte. Itt szabadon átengedte magát a jókedvnek és friss szelleme teljes ötletességében csaponghatott. Híresek voltak a Kazinczy-utcai kátyapartik, amelyek rendszerint résztvettek: Urbán Iván és Fábry Sándor nyugalmazott főispánok, Vásárhelyi Béla főispán, Capdebó Géza ezredes, Párecz György volt kir. ügyész, Salacz Gyula ny. polgármester, Ormos Péter ny. alispán, Dániel László ny. árvaszéki pénztáros, Fischer Miklós ny. törvényszéki bíró és Mundi bácsi meghitt rokonsága. A kátyázások pompás tréfákkal fűszereződtek, amelyeknek rendszerint Mundi bácsi volt az értelmi szerzője.

Ormos Péter volt azonban legmeghittebb barátja. Harminc éven keresztül minden évben

együtt töltöttek néhány hetet a kies Menyháza fürdőn, ahol egy forrás ma is Mundi bácsi nevét viseli.

Ormos Péter emlékéért Menyházán márványtábla hirdeti. A hálás utókor most e mellé helyezi a Nachtnébel Ödön nagy emlékéért hirdető táblát is.

Mundi bácsi tréfái.

(Nachtnébel, Csiky Gergely és a Nagymama.) Sok apró történetet tudnak róla, akik közelebbről ismerték a jó Mundi bácsit. Sógora, Csiky Gergely, a kiváló író gyakran lejött hozzá Aradra és kimentek a muszkai szőlőbe. Csiky Gergely a híres Nagymama előadása előtt is lejött Mundi bácsihoz és panaszkodott, hogy rossz sejtelmek vannak a Nagymamát illetően.

— Nagyon lanyhának találok a mesét, — aggodalmaskodott.

A sógora más véleményen volt és biztatgatta:

— Majd meglátod, ez a darabod marad legtovább műsoron.

Amire Csiky haragosan ezt felelte:

— Ugyan ne vigasztalj; tudom, hogy a darab megbukik. Neked talán tetszik a Nagymama, de a közönségnek nincs olyan limonádés izlése mind neked.

(A muszkai szőlőben.) Muszkan szintén Nachtnébel Ödön szőlőjében időztek egyszer Csiky Gergely, Bartók Lajos és Márkus Miklós. Séta közben elhaladtak Cserepes Ferenc volt aradi ügyvéd, később Temes megye főügyészének kolnája előtt. Meg kell jegyezni, hogy Cserepesnél nemrég egy vig kompanya járt, köztük D L volt temes megyei főjegyző, ki magát kiváló költőnek és versírónak tartotta s ezzel főleg maga dicsekedett. A társaság igen jó hangulatban szüretelven, a házigazda és szüret emlékére a következő verssorokat írta krétával a kolna falára:

„Itt szüretelt Cserepes, jó kedv kele szárnyra legottan

„Könnyü pacsirta gyanánt, égbe röpi dalát.“
S aláírva

D L
a költő.

Csiky Gergely és társai megpillantva, nagyot nevettek különösen a szerző aláírási módján s Csiky azonnal kész is volt a válasszal s a sorok alá írta ugyancsak krétával:

„Itt dunnyog és nyavalyog kinjában a füzfa-poéta

Fül ki nem állja dalát, falra kaparja tehát.“
És aláírta

„Mitrú“,
a vincellér.

(Eötvös Károly kontra Nachtnébel Ödön.) Mundi bácsi soha nem volt büszke közéleti vagy ügyvédi sikereire. Szinte természetesnek találta, ha a munkájának eredménye volt. Egyszer azonban sugárzó arccal ujságolta, hogy nagy, örvendetesen nagy esemény történt vele.

— Pört nyertem Eötvös Károly ellen, — mondta.

Ugyanis éveken át folyt egy nagy sajtópör, amelyben az egyik felet Nachtnébel, a másikat Eötvös Károly képviselte. Elképzelhető, hogy a vajda milyen erővel, raffinériával és ékesszólással harcolt a nagy pörben ügyfele érdekeiért. Ámde Mundi bácsi se úgy viselkedett, mint valami hétköznapi vidéki fiskális. Harebavitte minden tudását és sikerült a végső fórumon Eötvös Károlyt legyűrni.

— Még ilyen verést nem kapott a vajda, — mondogatta örömmel Arad megye bölcse.

— Megmutattam neki, hogy én is tudok még valamit abból a híres régi magyaros virtusból.

(A vízfestmény.) Volt Aradon egy öreg ur, B., akivel Mundi bácsi nagyon sűrűn eltréfált és sok képtelen dolgot elhitetett vele. Egyszer valamelyik képkiállításán együtt méregette a festményeket B.-vel.

— Tudod-e, mi ez? — kérdezte Mednyánszky egyik szép tájképére mutatva Mundi bácsi.

— Tájkép.

→ De milyen festmény.

B. hallgatott.

— Ez akvarell, vagy magyarul vízfestmény, — mondta tréfásan Mundi bácsi.

— Hát honnét tudható az meg, hogy egy kép vízfestmény-e, vagy olajfestmény? — tudakolta B.

— Onnét, — magyarázta Mundi bácsi ravaszul, — hogyha folyók, tavak és patakok vannak rajta, akkor az vízfestmény. Ha az nincs rajta, akkor csak olajmázolás.

B. boldogan köszönte meg, hogy Mundi bácsi ilyen röviden kioktatta nagy műértőnek.

(A szerpentin.) Ugyancsak B.-vel hitetett el még egy mulatságos képtelenséget.

— Egyszer Olaszországban jártam, — mondta — és láttam, hogy egy patak a hegyen fölfelé folyik kigyózóan, szerpentinfolyással.

— Az nem lehet, — kételkedett B.

— Dehogynem. Hiszen szerpentin formájú bádóg volt alatta, — magyarázta a tréfás ember.

Amire B. bölcsen ezt mondta:

— Ja, az más. Hát mért nem mondtad mindjárt.

Szentgyörgyi és a zsidók.

Ditrói Mór igazgatása alatt a kolozsvári színtársulatnál történt a következő eset, amelyet Bihari Ákos beszélt el legutóbb Nagyváradon.

Ujházi Ede vendégszerepelt Bölcs Náthánban. A pátriárka szerepét Szentgyörgyi István játszotta. A pátriárkának, akiről a legjobb jóindulattal sem lehet állítani, hogy Lessing valami nagy filozofitának alkotta volna meg, — a darab folyamán nyolcszor-tízszor is el kell mondania:

— Bármilyen történet is, a zsidónak égni kell! Máglyára vele!

Közvetlenül az Ujházi vendégszereplése után Szentgyörgyi jutalomjátékaul A csikós volt kitűzve.

Szentgyörgyi kétségbeesve fordult Ditróihoz:

— Igazgató ur, ha én ma a színpadon ennyi zsidót megégetek, akkor holnap a jutalomjátékomra egy zsidó sem fog eljönni. Üres lesz a színház. Vegye el tőlem ezt a szerepet. Ditrói furcsán nézett Szentgyörgyre.

— Nem lehet, kedves művészem. A műsorviszonyok nem engedik meg a szerepváltoztatást. A pátriárkát önnek kell játszania.

Szentgyörgyi boszusan távozott.

— No várjatok, — gondola — majd tulajdok én az eszeteken.

Jött az előadás.

Szentgyörgyi, mikor szerepében az ominózus sorokhoz eljutott, mindig csak ennyit mondott:

— „Bármilyen történet is, a zsidónak . . .“

Itt megállott. Nem folytatta tovább. E mondat közepén bámulatos következetességgel mindig köhögni kezdett. Tenyerét szája elé emelte és a sor másik felét a szakálába mormogta, úgy, hogy még a partnerei sem hallották meg. A vészes szavakat egyszerűen lenyelte.

Előadás után kedélyes vacsora volt a „Rózsabokor“-ban. Szentgyörgyi örült, hogy a csinyje ilyen jól bevált és jókedvűen falatozott. Egyszerre csak hozzálép Krausz Dávid bátyánk és így szólt:

— Szentgyörgyi óhr, maga ma este nem tudta a szerepét: nem megyünk el a jutalomjátékára.

Szentgyörgyinek kiesett a falat a szájából.

A püspök tolvaja.

A bűnös keneteljes levele.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, augusztus 3.

Walther Gyula dr. címzetes püspök és papnöveldei kormányzó az éjjel följelentést tett a budapesti rendőrségen az inasa, Vétek István ellen lopás miatt. Az ügy érdekes előzményei a következők:

A kormányzó a múlt hetekben nyaralásra ment és elmenetele előtt mindent a szolgájára hagyott. A szimpátiikus 25 éves fiú a főpap teljes bizalmát bírta, úgy hogy még a szekrény kulcsát is ráhagyta a gazdája.

Tegnap délután érkezett meg a nyaralásról Walther püspök. Már feltűnt neki az is, hogy az inas nem várta őt a vonatnál, holott erre egy levélben felszólította. Mindent megmagyarázott azonban egy cédula, amely ott hevert a szalon asztalán három darab ezres bankó mellett.

A cédulán ez az írás volt:

Méltóságos és főtisztelendő ur!

Engem megvert az Atyauristen, mert elvette az eszemet. Nem tudom, mi volt, de alighanem az ördög szállt meg, mert bűnös kézzel kinyitottam a szekrényt, kivettem jogtalanul a botéti könyvet és abból a takarékpénztárban 8000 koronát vettem fel. Bár ez is elég volna az elkárhozásra, de én tetéztem a förtelmes bünt azzal, hogy ledér nőkkel, a bűn tanyáin dorbézoltam el ötezer koronát. Én, a szegény szolga, úgy éltem, mint ahogy egy lump gróf sem mer élni Magyarországon, hanem csak Párisban. Mindegy, megtörtént és én a saját birám leszek. Megölöm magamat, a Dunába ugrom, mert megérdemlem.

Szerencsétlen hive:

Pista.

Azonkívül hevert még egy névjegy is az asztal egyik csücskén, amelyen a következő írás volt olvasható:

„Ercsinél megyek a Dunának, mert ott kifogják a holttestemet.“

A főpap meghökkent a szomorú felfedezésre és mindjárt átkutatta a többi értékeket is. Konstatálta, hogy a takarékpénztári betétben felül még kétszáz korona készpénzt is ellopott Vétek István.

Walther püspök most már nyomban följelentést tett a rendőrségen, honnan elsősorban a szolga kedvesét hívták be a Nagyfuvaros-utca 26. számú ház alól. A leány, — Klemencsics Róza — meglepő vallomást tett. Azt mondta, hogy néhány nap előtt sok ruhát és csecsebecsét hozott neki Vétek. Tegnap reggel pedig 800 koronát adott át neki azzal, hogy még jön majd újabb pénz, mert fölvert egy örökséget. Tegnap délután újból jött és hozott egy ezres bankót.

A leányt őrizet alá vették, míg ki nem derül az ártatlansága. Véteket keresi a rendőrség, mert bizonyos, hogy nem ment neki Ercsinél a Dunának.

Meggyanusított aradi vezérigazgató és földbirtokos.

Bűnvizsgálat a százezer koronás váltó körül. — Egy válópör következményei. — A nagyváradai tábla döntése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Rendkívül érdekes, szokatlan természetű, nagyobb bűnügyben folytat most vizsgálatot az aradi törvényszék vizsgálóbírája. A bűnügyben tekintélyes aradi uriemberek vannak súlyos bűncselekmények elkövetésével gyanúsítva. Egy aradi uriaszony tett feljelentést százezer koronás pöréből kifolyólag *magánokirathamisítás bűntette*, illetve abban való bűnrészesség miatt a *saját férje és az Aradi Központi Takarékpénztár ügyvezető igazgatója ellen*. A nagyváradai királyi ítélőtábla úgy a férj, mint a bankigazgató ellen a nyomatékos gyanuok alapján *elrendelte a vizsgálatot*.

Ez alapon közöljük mi a bűnpört a legtárgyilagósb formában azzal a megjegyzéssel, hogy a nagyváradai tábla bűnvizsgálatot elrendelő végzése egyben nem azt jelenti, mintha a meggyanusított egyének csakugyan bűnösök volnának a nekik tulajdonított cselekedetekben. A lefolytatandó bűnvizsgálat és az esetleges főtárgyalás fogja precízen körvonalazni a két férfi szereplését ez ügyben.

A bűnügyről a következő tudósításunk szól:

Százezer koronás egyezség.

A kir. Kuria előtt elbírálás végett érdekes aradi polgári pör iratai fekszenek. A per elsőkelő társadalmi állású, különváltan élő aradi férj (földbirtokos) és feleség között folyik, százezer korona erejéig. A feleség válás esetére százezer korona értékű váltót adott fedezet fejében a férjnek, később azonban Winter Adolf dr. ügyvéd útján az erre vonatkozó megegyezést érvényteleníttetni kérte a bíróságnál. Az aradi törvényszék helyt adott a keresetnek és kötelezte a férjet, hogy a százezer korona értékű 3 darab váltót adja vissza feleségének. A nagyváradai tábla szintén érvénytelenítette ugyan az ügyletet, de azt is kimondotta, hogy a férj a váltókat nem tartozik visszaadni. Kimondotta végül a tábla azt is, hogy a férj és feleség között létrejött ügylet *turpis-cause*. A beadott felekezések folytán kerültek most az iratok a Kuria elé.

Az érdekes pör alapját az alábbi okirat képezi:

KÖTELEZŐ NYILATKOZAT.

Én, alólírott azon határozott óhajomnak adok kifejezést, hogy gyermekeink között előfordult vizsály folytán az együttélés reánk nézve is terhes és kényelmetlen, óhajtom tehát, hogy férjemtől elváljak és tőle addig is elkülönítve éljek. Hogy ez békésen elintézhető legyen, kölcsönös megállapodásunk szerint kötelezem magamat, hogy az eddigi közös szerzeményből részére 100.000, azaz egyszázezer korona készpénzt fizetek, amely összegről neki a mai napon hasonló értékű váltót adok át *fedezetképen* azon ideig, míg a fenti összeget készpénzben kezeihez juttatom.

Arad, augusztus 3.

Feljogosítom továbbá férjemet, hogy Gy. fiammal egyetértőleg a B. major-pusztán található összes élő- és holt felszereléseket két egyenlő részre osztva, egyik részét tetszése szerint bármikor elvitetheti.

Arad, 1907. augusztus 6-án.

(A feleség aláírása.)

Én alólírott ezennel szintén kijelentem, hogy miképen gyermekeink között előfordult vizsály folytán az együttélés reánk nézve is terhes és kényelmetlen, óhajtom tehát, hogy nőtől elváljak és tőle addig is elkülönítve éljek. Hogy ez békésen elintézhető legyen, elfogadom az általunk kölcsönösen megállapított és nekem felajánlott 100.000 korona pénzüsszeget, mint házasságunk alatti közös szerzeményt. Valamint a B. major-pusztán található összes élő és holt felszereléseknek Gy. fiammal kölcsönösen megállapított fele részét. Kijelentem továbbá, hogy nőtől, sem gyermekeimtől semmi néven nevezendő követelést a felajánlonton felül nem kérek és nőm és a gyermekek dolgába elválásunkig sem folyok be többé. Valamint mindenemü férji jogaimról lemondok.

(A férj aláírása.)

Ez az egyik, — még jogerősen befejezetlen része az ügynek, — a másik az a feljelentés, amelyet a feleség a fentebb ismertetett megállapodásból kifolyólag az aradi ügyészséghez beadott okirathamisítás miatt, amint itt elmondjuk:

A bűnvádi feljelentés.

A bűnvádi feljelentést három váltóper indította meg. A feleség egy szép napou váltókereseteket kapott az aradi törvényszéktől. Az Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság peresített ellene, mint elfogadó ellen egy darab 10 ezer és két darab egyenként 45 ezer koronás váltót. A váltókon a férj, mint kibocsájtó szerepelt. A feleség ugyan kifogásokat adott be a váltó ellen és hangoztatta, hogy azok *fedezeti váltók*, amelyek adására vonatkozó ügylet érvénytelenítése iránt pör van folyamatban, de mivel harmadik váltóbirtokos ellen váltókifogásokat nem lehet érvényesíteni, a bíróság elmarasztalta a feleséget. Az urnó a 100 ezer koronát és járulékait bírói letétbe helyezte és megtette feljelentését az aradi ügyészségnél.

Terjedelmes feljelentésében elmondja a váltóknak férje kezeihez való átadásának történetét. Elmondja, hogy szóbeli megegyezésre jutott férjével olyan feltételek mellett, hogy válás esetére kötelezett neki 100 ezer koronát fizetni. Az egyezség szerint az ehhez szükséges okiratot, amelyet közjegyző foglalt volna írásba, Szathmáry Gyula aradi ügyvéd fogalmazta volna meg.

Még mielőtt az ügyvéd által megfogalmazott egyezségi tervezet elkészült volna, magánuton közjegyző és ügyvéd mellőzésével 1907. aug. 6-án létrejött a feleség és férj között a fentebb kötelező nyilatkozat, amelynek értelmében a feleség átadta tanu előtt a férjnek a 100 korona értékű három darab fedezeti váltót. Amikor — a feljelentés szerint — Szathmáry ügy-

véd időközben az okirat fogalmazványt elhozta és felhívta a férjet annak közjegyző előtt való aláírására, az kijelentette, hogy az okiratot *nem hajlandó aláírni*. Szathmáry ügyvéd erre felhívta a férjet, *adja vissza a neki átadott három darab váltót*, mire a férj kijelentette, hogy a váltókat *nem adja vissza*.

Ezután történt, hogy a feleség megbízta Winter Adolf dr. aradi ügyvédet, hogy a közte és férje között létrejött egyezség érvénytelenítése iránt tegyen pert folyamatba, mivel az okirat nem közjegyző előtt készült és így *jogilag érvénytelen*. Ez a polgári per, amelyről fentebb szóltunk, 1908. január 4-én indult meg és most a Kuria előtt van.

A feljelentésben elmondja a feleség, hogy a férj az általa *fedezetként* adott váltókat tudta, meghatalmazása és hozzájárulása nélkül a Központi Takarékpénztár részvénytársaság birtokába bocsájtotta. Igaz ugyan, — mondja — hogy a törvényszék előtt indított váltóperekben a központi takarékpénztár aradi cég *névként mint hitelező szerepel*, de ezen szereplésre csak azért vállalkozott, hogy vele, mint harmadik személylyel szemben a váltóeljárás folyamán érdekeit érvényesíteni ne tudja, a kereset tárgyában bekövetkezendő ítélet végrehajthatósága illuzóriussá legyen téve és hogy ő vagyoniilag 100 ezer koronával megrövidítettessék.

A bankigazgató szereplése.

Egész esomó adalékot sorol fel a feljelentés arra vonatkozólag, hogy a bankdirektornak be kellett folynia a férj eljárásába. Elmondja: a bank jogtanácsosa és rendszerinti ügyésze Velcsov Géza dr., mégis a folyamatba tett három váltóperrel Páris Lajos dr. ügyvédet, a férj ügyvédjét *bizta meg a bank*,

a feljelentés szerint a Központi Takarékpénztár a peresített három darab váltó birtokába csak *névként forgatmány útján jutott*, azokra *értéket nem adott*, tehát nem számította le, hanem a férj csak azért engedte át, hogy a váltókifogások során az asszony érdekeit illuzóriussá tegye,

a feljelentés szerint a Központi Takarékpénztár ügyvezető igazgatója 1908. augusztus hó 8-án Winter Adolf ügyvéd előtt kijelentette, hogy a *kérdéssé váltókat az urnó ellen keresetileg érvényesíteni nem fogja*, hanem azokat Páris ügyvédnek, mint a férj megbízottjának kiadja, miután azok *safe-depozitképen* vannak a takarékpénztárnál elhelyezve és mert *tudomással bír arról*, hogy azok miatt a királyi törvényszék előtt per van folyamatban.

1908. augusztus 17-én — mint a feljelentés mondja — Winter Adolf ügyvéd jelentkezett a Központi Takarékpénztárban, hogy a beadott kifogások folytán a bank a váltókereseteket *vonja vissza*. Jelentkezésére a bank ügyvezető igazgatója felmutatta a másoló könyvet és felolvasta abból, hogy az intézet 1908. augusztus 14-én Páris ügyvédhez levelet intézett, amelyben *meghagyja neki, hogy a váltókereseteket vonja vissza*. Ezek az adatok — a feljelentés szerint — kétségtelenül megállapítják a bank igazgatóságának rosszhiszeműségét.

A feljelentő urnó kérte nemcsak annak a leszámítolási jegyzéknek beszerzését, amelyet a férj a pénz állítólagos felvételekor kellett, hogy alá írjon, hanem a takarékpénztár naplójának

utján megállapítani, hogy a 100 ezer koronát tényleg kiadásba hozták-e? Kérte beszereztetni a váltóbíró bizottság könyvét és ebből ki-nyomozni, hogy a kérdéses váltókat mikor bírálta el a bizottság. Megállapítottai azt, hogy az intézetnek lebélyegzett hites könyvei vannak-e és nincs-e azokon valami folytonossági hiány? Megállapítani, hogy „fentartással” jelre, vagy másként nincs-e pénz a bankban elhelyezve?

Utalt a feljelentő urnó arra, hogy Arad több előkelő pénziatézete a váltó leszámítolását megtagadta. A feleség mindezek alapján férje ellen magánokirat hamisítás büntette, a központi takarékpénztár ügyvezető igazgatója ellen pedig ebben való bűnrészesség miatt tett feljelentést és kérte az ügyészséget a vád elvállalására.

A vád megtagadása.

A feljelentés következtében az aradi törvényszék vizsgálóbírája az előnyomozatot megindította. Ennek során első dolga volt a vizsgálóbírónak, hogy a per tárgyát képező 3 darab váltót bűnügyi zár alá vegye. A polgári bíróság ennél fogva a kereseti tőkénél a bank javára való kifizetését nem rendelte el, csak arra kötelezte a feleséget, hogy a 100 ezer koronát és járulékait a bűnügy jogerős befejezéseig helyezze bírói letétbe. A nyomozás lefolytatása után az ügyészség nem vállalta a vád képviselőt, mert szerinte a terhelték eljárása vádbeli cselekményt nem képez.

A feljelentő feleség felfolyamodására a nagyváradi főügyészség utasította az aradi ügyészséget a vád képviselőtére. Az ügyészség eljárása folytán ekkor a vizsgálóbíró tagadta meg vádbeli cselekmény hiánya folytán a vizsgálat megejtését. Az ügyészség a vizsgálóbíró végzése ellen felfolyamodott a vádtanácshoz, amely helyben hagyta a vizsgálóbíró végzését. Az ügyészség ezt a végzést is felfolyamodta, mire a nagyváradi királyi tábla az előnyomozatot kiegészítést rendelte el.

A vizsgálat elrendelése.

Az előnyomozat kiegészítése szenzációs eredménnyel végződött. A nagyváradi királyi ítélőtábla a magánokirathamisítás büntette miatt a férj mint tettes, a központi takarékpénztár ügyvezető igazgatója mint bűnrészes ellen, a vizsgálatot elrendelte.

A tábla a vizsgálat elrendelésénél kimondja, hogy a férjnek a neki fedezetként átadott váltót kelet és lejáráttal ellátni és leszámíttatni, különösen, mikor már felesége a közöttük létrejött egyezséget kérte érvénytelenítettetni — nem volt joga. Megállapíthatónak mutatkozik a tábla szerint a férj ellen, hogy a 100 ezer korona értékű váltókat szinlegesen azért helyezte el a központi takarékpénztárnál, hogy felesége a takarékpénztár mint 3 ik személy ellen érdekeit ne tudja érvényesíteni.

Gyanuk a bankdirektor ellen.

Nyomatékos gyanu forog fenn a tábla szerint a központi takarékpénztár ügyvezető igazgatója ellen, hogy a férj ellen vádba tett cselekményben szándékosan közreműködött. A tábla ezeket a gyanuokat emeli ki:

Nem értesítette a feleséget a nagyértékű váltók elhelyezése felől.

Az 1908. évi nagy pénzkrisis idején csupán személyi hitelre számíttatatta le a váltók értékét.

Sz. Z., S. I.-né, O. Gy., W. A. és Sz. Gy. tanuk vallomásaiból erős gyanuok forog fenn arra, hogy sem a férj, sem más részére a váltók értéke a bank részéről tényleg nem lett kifizetve.

Gyanuok O. T. bankigazgató vallomása, hogy a kérdéses váltók leszámíttolását komplikációktól tartva, nem ajánlotta.

Mindezek a nyomós gyanuok a tábla szerint indokolják és megkövetelik a vizsgálat elrendelését. A tábla a vizsgálati eljárást még ezekre nézve terjesztette ki:

Ki kell deríteni idegen pénzügyi könyvelő szakértők közbenjöttével megejtendő szakértői bírói szemle és tanuk meghallgatásával, hogy a kérdéses 100 ezer korona a váltók állítólagos leszámíttolása napján tényleg meg volt-e a központi takarékpénztárban, hogy

a pénztári könyv szerint rendelkezésre állott-e a kérdéses napon 100 ezer korona kifizetésre és ha nem, honnén szerezte be a szükséges összeget, tényleg kifizette-e készpénzben a férj kezeihez a váltók összegét, vagy a váltók összege erejéig egy 100 ezer korona értékű betéti könyvecskével fedezték a váltók értékét; megállapítani rendelte a tábla, hogy

a letéti, betéti könyvekből és a folyó számla könyvből ki kell deríteni, hogy a pénztári napló szerint kifizetett 96.460 korona 1908. február 6-án, vagy azt követően nem lett-e az intézetnél akár a férj nevére, vagy hasonló összeg más névre, akár jel alatt letétbe helyezve.

Elrendelte a tábla annak kiderítését, hogy a központi takarékpénztárnál ily nagy összegű betéti könyvecskét helyeztek-e máskor el és számított-e le a pénzügyi más esetben és csupán személyi hitelre 100 ezer korona értékű váltót és egyáltalában szokásos-e az aradi piacon csupán személyes hitelre ilyen nagy összegű váltókat leszámíttolni.

Főbb vonásokban ezek a vizsgálat tárgyai, amelyek eredménye alapján az ügyészség, illetőleg a bíróság lesz hivatva megállapítani, hogy asúlyos váddal terhelt férfiak tényleg követtek-e el büncselekményt, vagy ártatlanok és csak meghurcolta őket a feljelentő urnó a hatóságok előtt.

HIREK.

Az ál-Dungyerszki leleplezései.

A bacsikai család.

Távirati tudósítás.

Arad, augusztus 3.

A *Dungyerszki* Bogdán nevével megkísérlett család ügyében igen érdekes eredményű kihallgatások voltak ma a budapesti rendőrségen. *Egry* Péter Pál rendőrkapitány — mint fővárosi tudósítónk jelenti — ma megint kihallgatta a letartóztatásban levő *Breslin* Emilt.

A család a mai kihallgatáson már mindent bevallott, sőt kijelentette, hogyha már neki bűnhődni kell, leleplezi bűntársait is Elmondotta ezután, hogy *Mandics* Ede dr. fővárosi ügyvéd nagyon jól tudta, hogy ő nem *Dungyerszki*, hiszen négyszemközt mindig *Breslin* urnak szólította és ő adott neki pénzt is utazgatásokra. *Breslin* vallomása szerint *Weisz* ügynök is nagyon jól tudta, hogy ő kicsoda. Ha ő a gazdag *Dungyerszki*

lett volna, nem kellett volna neki 10-20 korona utiköltséget előlegezni.

A főkapitány *Breslin* vallomása alapján terhelteként fogja kihallgatni *Mandics* Ede dr. ügyvédet, aki most távol van a fővárostól.

A rendőrkapitány ma kihallgatta *Weisz* pénzügynököt is. *Weisz*, aki az ál-Dungyerszki egyik személyazonossági tanuja volt, megerősítette első ízben tett vallomását és azt állította, hogy egyáltalában nem tudott arról, hogy itt család készül.

*

Itt említjük meg, hogy *Ispravnik* Szevér dr. aradi ügyvéd annak kijelentésére kért föl bennünket, hogy az ő neve a *Dungyerszki*-ügygyel kapcsolatosan tévesen került a lapokba, mert ő a pörben szereplőket nem ismeri, velük soha összeköttetésben nem volt. Itt úgy látszik névcsere történt s így került az ő neve az ügybe.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 4-én az időjárás: melegebb, zivatarok, később hűvösebb.

— Bucsú-estéy *Medveczky* Zsigmond tiszteletére. Az Aradról a földművelésügyi miniszteriumba távozó *Medveczky* Zsigmond miniszteri osztálytanácsos tiszteletére ma este az aradi folyammérnökség tisztikara és barátai a Központi szálloda téli kertjében gyűltek össze bucsú lakomára. A társaság a késő esti órákig volt együtt és a távozó osztálytanácsos ünneplésével tanubizonyságát adta annak, hogy sajnálattal látná Arad előkelő közönsége a városból történendő végleges elköltözését. *Müller* Károly országgyűlési képviselő, *Virágh* Lajos főmérnök adtak felköszöntők alakjában ennek kifejezést. *Medveczky* Zsigmond válaszában azzal a kijelentéssel örvendeztette meg a jelenvotakat, hogy nem szakad el végleg Aradtól, mert a Maros és Körösök és így egyuttal az aradi folyammérnöki hivatal kerületi felügyelőjévé nevezetve ki, igen gyakran fog Aradon tartózkodni. A vacsorán részt vettek:

Medveczky Zsigmond miniszteri osztálytanácsos, kerületi felügyelő, *Müller* Károly országgyűlési képviselő, *Varjassy* Lajos polgármester, *Azary* Kornél és *Petrovics* Arzén kir. műszaki tanácsosok, *Lőcs* Rezső gazdasági tanácsnok, *Krenner* Vilmos főfelügyelő, *Virágh* Lajos, *Pálffy* Tihamér, *Papp* Ferenc főmérnökök, *Hánn* Alajos, *Szántay* Lajos, *Reinhart* László, *Károly* Jenő, *Illésy* Zoltán, *Pongrácz* Sándor, *Laczay* István, *Dániel* Dezső, *Steiner* József, *Taraba* Sándor, *Herling* Gyula mérnökök, *Révay* Kálmán kir. járásbíró, *Tisch* Mór dr., *Krenner* Zoltán dr., *Halmay* Andor, *Apor* Gyula, *Dániel* Péter, *Jakabffy* Lajos, *Laczay* Gyula, *Komlós* Dezső, *Wagner* Vilmos stb.

— *Edvard* király találkozása a német császárral. Bécsből táviratozzák: A „Neue Freie Presse” berlini levelezője megbízható helyről értesül, hogy *Edvard* király marienbadi utazása alkalmával utközben találkozni fog *Vilmos* császárral.

— *Butorkereskedő* orvos. „A Nap” ma esti száma, mint fővárosi tudósítónk telefonálja, a következőket írja: *Wolf* Sándor budapesti butorkereskedő évekkor elelőtt tönkrement és kivándorolt Amerikába. Ez a *Wolf* Amerikában orvosnak csapott fel és *Luisvilli* városban *Alexander* *Vértés* dr. néven szerepelt. *Wolf* most hazajött Budapestre a nemzetközi orvoskongresszusra. A budapesti orvosok között állítólag mozgalmat indítottak, hogy *Wolf-Vértés* a kongresszusról kiközösítsék.

— A vesztőhely javára. Az aradi Hungaria dalegylet által 1909. aug. hó 1-én Gyorokon tartott mulatságon történt felülfizetésből s a tiszta jövedelemből 10 koronát adtak a vesztőhely megváltására.

— Léghajón az északi sarkra. Berlinből táviratozzák: A Lokalanzeiger értesülése szerint Schütze, danzigi tanár léghajós expedíciót tervez az északi sarkra saját koncepcióju léghajóival.

— Örült szerb tiszt a temesvári pályaudvaron. Temesvárról jelentik nekünk: Nagy feltűnést keltett tegnap délután a józsefvárosi vasuti állomáson egy fiatalember különös viselkedése. A dult arcú férfiú föl és alászaladt a perronon, miközben hangosan beszélgetett önmagával. A rendőrség bevitte az őrszobába, ahol kiderült, hogy Masztin Jánosnak hívják és főhadnagy a szerb hadseregben. A huszonkilenc éves katonatiszt nagyfokú ideg-bajban szenved és a Bécs melletti Priznitzhalban volt egy szanatóriumban. Onnan megszökött és Temesvárra jött, ahol rokonait akarta meglátogatni. Az uton baja annyira erőt vett rajta, féltő volt, hogy tombolni kezd. Az elmezavart tisztet ma reggel elszállították a szerb határra, ahol átadják a katonai hatóságnak. Mint kiderült, Masztinnak Temesvárott tényleg vannak rokonai.

— Hunyadyék a közönséghez. Vettük az alábbi sorokat: Négy évvel ezelőtt jöttem haza Aradra, ahol rövidebb-hosszabb megszakítással színészi pályámnak legszebb éveit töltöttem. Körülményeim most úgy alakultak, hogy ismét távozom. Szerződéseim szeptembertől kezdve Nagyváradra hív, a kulturának egy másik empóriumába, de a lelkem az sokáig itt marad, talán el se szakad többé soha Aradtól, az aradi közönségtől, amely úgy a nézőtérén, mint a társas életben páratlanul jó és kedves emberekből áll. Legalább mi: én és a feleségem ezt százszor is, ezerszer is tapasztaltuk. Nem is a szokásnak, még kevésbé a sablonnak hódolok, amikor ennek a minden művészi szépért és igazért felmelegedni tudó közönségnek, jó ismerőseinknek és barátainknak e helyütt is istenhozzádot mondok. A lelkem minden indulata arra ösztönöz, hogy végtelen halánkat szavakban is tolmácsoljam. A szívünkben ugyanis ott marad a visszaemlékezés Aradra, ha a sors úgy hozná, hogy a színpadon többé nem játszhatom, még a nyugdíj éveit is be fogja aranyozni. És ebben az érzésben, ebben a gondolatban teljesen osztozik az életem párja is. Az isten áldja meg a jó aradi közönséget! Hunyady József.

— Egy irónó balesete. Abbáziából írják: Alba Nevis-t, az ismert irónót majdnem végzetessé váló baleset érte ma délelőtt az Anguolina tengeri fürdőben. Az irónó felült egy sziklára, a honnan egyszerre csak lehukott. Mivel uszni nem tudott, ez a baleset végzetessé válhatott volna reá nézve, ha a dolgot észre nem veszi Békási Jenő hírlapíró, a ki hamarosan odauszott a veszélyes helyzetben levő irónóhoz és a partra vitte.

— Nagy tűz Csermőn. Ma reggel 8 órakor nagy tűzvész pusztított az aradmegyei Csermő határában lévő szérüskertben. A cséplőgépből kipattanó szikrától tüzet fogott egy kazal buza. A tűz a nagy szélben rendkívül gyorsan terjedt és néhány perc alatt lángban állott 32 kispálya termése. A tüzet egész nap oltogatták, azonban nem sok eredménnyel. A cséplőgép is elégett. A kár több mint huszezer korona. A tűz belekapott az élősövénybe is, onnét pedig a fákra terjedt a láng. Nagyon sok élőfa is elpusztult. Emberéletben nem esett kár.

— Megvádolt rendőrfogalmazó. A Makói Ujság írja ezt a különös esetet: Sipos Istvánt csak a múlt havi tisztújító közgyűlésen választották meg rendőrségi fogalmazóvá és csak tegnap foglalta el az állását. A rendőri tekintélyt a legelső éjjel arra használta fel, hogy

hivatalos hatalmával vissza éljen. Az éjjel, egy kis muri után a „Korona” szálloda szobáciájánál tett látogatást s a szerelemért fizetni nem akarván, hepciáskodni kezdett és mikor a szobalány nem akart a rendőri tekintély előtt meghajolni s a fizettséget továbbra is követelte, a fogalmazó ur végérvényesen feldühösödött, rendőrt hívott és a leányt beakarta vitetni a rendőrségre. A felhívott rendőrnek azonban több esze volt és nem foganatosította a rendőrtiszt uralmát ez irányú parancsait. Ez a száraz tényállás. A következménye pedig ennek a dolognak csak a legszigorubb eljárás lehet. Rákossy Gyula rendőrkapitány azonnal jelentést tett az alispánnak erről a botrányos esetről.

— Elzúllott ifju. Fővárosi tudósítónk jelenti: Néhány nappal ezelőtt Drucker cukorgyáros cselédje feljelentést tett a budapesti főkapitányságon, hogy egy fiatal uriember megismerkedett vele az utcán, felment a lakására, ott megkötözte, betömte a száját és kirabolta. A rendőrség bár nem nagyon hitt a panaszban, megindította a vizsgálatot, mely ma eredménnyel járt. Budán letartóztattak egy Semlei Lajos nevű fiatal hivatalnokot, akin meglátszott, hogy bár most zúllott állapotban volt, valaha jobb napokat élt. Semlei bevallotta, hogy a rablást ő követte el.

— Be akartak törni Andrassy Gyulához. Fővárosi tudósítónk írja: Két betörőt csipett el tegnap a rendőrség s a két jómadárról igen érdekes dolgok derültek ki a kihallgatásuk során. Alig tizenöt esztendő a két betörő: Horváth Ernő és Ruzsay Antal, akik a Radvicsky-tér 6. számú házában fogtak éppen munkához, mikor rajta csipték őket és megmotozásukkor egész csomó háztárgyat, kastélyok és pompás uri házak berendezéséről pontos felméréseket találtak a zsebükben. Horváthék azt vallották, hogy a terveket nekik megbízott emberek készíteték megrendelésre, akik már előre kutatásokat folytattak lakásokban, hol jó üzletnek mutatkozott a betörés. Cinkostársaik inasoknak állottak be gazdag családokhoz és kifürkészték a berendezés titkait, a butorok elhelyezését, a pénztár helyét, sőt még a menekülésre is dolgoztak ki terveket. A többek között Andrassy Gyula gróf tőkekeresési kastélyáról is találtak náluk pontos leírást, az egész nagy kastély beosztását, méreteit s mindazt az adatot, amire egy jó betörőnek szüksége van. Szóval volt náluk egy kis betörő a mellényzsebben. Andrassy grófnak, — amint bevallották, — a betörést a jövő hétre tervezték. A betörőktől elkobozták a terveket és nyomoznak a bűntársaik után.

— A megvadult őzike. Az őzikeknek, a legkedvesebb vadnak nagy szerep jutott a modern operett-literatúrában. Amióta Jarnó megírta az Erdészleány-t, az őzikek már nem az erdőben ugráncolnak, hanem a magyar színpadon. Ahány primadonnája van Magyarországon (és szerencsére majd annyi van, mint facér színésze), az mind őzike tulajdonos és együtt reklamiroztatja magát az erdők idáig szabad lakóival. Az őzike halála, Az őzike násza, Az őzike menekülése, Az őzike bánata, Az őzike esze, Az őzike szerelme stb. stb. után az Erdészleány őzikeje történetének egy új fejezetéhez jutott, melynek hangzatos címe talán ez lehetne: A megvadult őzike. És mivel megvan a cím, hát megvan hozzá a mese és természetesen a primadonna is, akit jelen esetben Várady Margitnak hívnak és Brassóban játszik. A róla szóló megható történet pedig hiteles brassói feljegyzések és jelentés szerint szól ekképpen:

Az Erdészleány múlt esti előadása alatt, az első felvonásban csinos kis boirányt okozott a darabban szereplő őzike. A kedves kis bestia ugyanis megittasulva Várady Margit temperamentumos táncától váratlanul neki támadt a primadonnának és a szarvaival megdöfte Várady Margit sikolva menekült a színpadról, a függőnyt pedig, miközben a

rendező megfékezte a garázda őzikét, hirtelen összevonták. Néhány perc múlva aztán i-mét széjjelnyitotta a függőnyt és zavartalanul folyt tovább az előadás. Várady Margitnak az ijedségen kívül semmi baja sem történt.

— Eletunt özvegy urinó. Szabadkáról írják: Tegnap meglepő öngyilkossági hír futotta be Óbecse társadalmát. Egy szép asszony öngyilkosságáról szólt a hír. Özvegy dr. Szabadosné ugyanis feyvert emelt önmaga ellen és fiatal életét kiakarta oltani. A lövés bal mellébe hatolt, de félreeszúzott a bordán a golyó és nemesebb szervek érintése nélkül állt meg a bőr alatt, a honnan az előhívott orvosnak sikerült azt kivenni és így az életunt asszonykát a korai haláltól megmenteni. A fiatal és igen szép asszony nemrégén került Óbecsére és a főtéren liszt üzletet vezetett. A tüzes ifjúságból több barátja akadt és hir szerint a reménytelen szerelem ragadta arra a végzetes tetre, hogy feyvert emeljen ifju élete ellen.

— Koszorúmegváltás. Megdicsőült Rosenberg Sándor dr. főrabbi elhunyt alkalmából Kohn S. N. és neje 10 koronát adományozott az aradi izr. kiházasító egyesület részére, amely adományért köszönetét nyilvánítja az elnöknek. Özvegy Goldschmidt Mihályné és Goldschmidt Miksa 20-20 koronát küldtek az Aradi Közlöny kiadóhivatalához Rosenberg Sándor főrabbi ravatalára szánt koszorú megváltás címén az aradi izr. árvaház alapja javára.

Tudomásunkra jutván, hogy szeretett főrabbinink elhalálozása alkalmából kegyeletes hívei koszorúkat akarnak a megboldogultnak ravatalára helyezni, egyenesen feledhetetlen főrabbinink nemes szívének nyomdokait követjük akkor, amidőn felkérjük a kegyeletes közönséget, hogy koszoruk helyett azok megváltására szolgáló készpénzbeli adományait az ezekből létesítendő „Rosenberg Sándor dr. alapítvány” céljaira az aradi zsidó hitközség pénztárához sziveskedjenek eljuttatni. A jótékony alapítvány rendeltetése később fog meghatározatni. Az aradi zsidó hitközség előjárósága.

— Megszólt a siketnéma. Szabadkáról jelentik: Hochweid József „hivatásos” siketnéma a szerémszégi Ruma községből származott át Bácskába, ahol a jövedelmező siketnémaságon kívül z-ébtolvajlással töltötte idejét. Tegnapelőtt a zombor—budapesti vonalat szemelte ki működése helyeül. Váltott egy harmadosztályú jegyet Nemesmiliticsig és eljött Szabadkára. Útközben észrevette a kalauz, hogy nagyon is olcsón utazik az idegen, de nem boldogult vele, mert alhatatosan megmaradt amellett, hogy se nem hall, se nem beszél. Ahogy a vonat Szabadkára berobogott, a rumai „siketnéma” szórakozottságból egy egészen idegen ember zsebebe nyúlt s annak pénztárcájából fizette ki a cigarettáit. Egy szemfüles rendőr észrevette ezt a nem éppen megszokott bizalmasaadást és Hochweidet nyakou csipte. A „siketnéma” kézzel-lábbal kapabódzott a szives fogadtatás ellen, de a világ minden kincséért se szólt volna meg. A cseppet sem előkelő idegent erre egy barátságatlan cellába kísérték. A zartájó különös gyógyító hatással volt a rumai „siketnéma”-ra, aki egyszerre csak torzszakadtából segítségért kezdett kiabálni. A segítség hamarosan meg is jelle t a kulcsár személyében, a siketnémat az ügyeletes rendőrbiztos elé vezette, aki előtt mindent beismert. A megszóltat siketnémat illetőségi helyére toloncolják.

— Rendőri hírek. Bleicziffer Vilmos gróf Leiningen-utca 12. szám alatt levő korcsmahelyiségébe az utcára nyíló zárt ablakon keresztül f. hó 2-án virradóra valaki bemászott, a kézi pénztárfiókat felfeszítette, de ott pénzt nem talált, a nyitott jégsezkrényből egy üveg konyakot 4 K. értékben ellopott. Klauka Szilviusz személyében kinyomozták. Ugyancsak Klauka bemászott augusztus 2-án éjjel özv. Hirsch Mihályné Hájó utca 1. számú lakására és ott egy férfi öltönyt lopott el. — Fried Vilmos Boczkó-utca 2. sz. alatti lakos zsebéből alvás közben 50 koronát kilopott Davidovits József. Letartóztatták.

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 2811

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

A kiégetett szoknya.

Akit aszfaltbetyárnak néztek.

Eunak az igaz történetnek hősei: egy fehér ruhás hölgy, egy szivarozó ur és egy békés családapa. A színhely *Budapest* a közuti villamos egyik robogó kocsijának a hátsó perronja, amelyen vagy tízedmagukkal szorongtak. Ez a zsúfoltság volt az oka, hogy a szivarozó ur véletlenül kiégette a fehér ruhás hölgy szoknyáját. A hölgy nem vette észre a balesetet, de nem maradt észrevétlen a békés családapa előtt, aki mód nélkül felháborodott s legott elhatározta, hogy kárpótlást szerez az ismeretlen asszonynak. A bonyodalom a legközelebbi megállóhelynél kezdődött, ahol történetünknek mind a három hőse leszállott. A fehér ruhás hölgy bement a legközelebbi kapun, a szivarozó ur pedig el akart sietni.

— Tisztelt uram! — kiáltott rá a békés családapa.

— Mit akar? — kérdezte a szivarozó ur s megállott.

— Ön kárt tett abban a hölgyben, aki mögött áll a villamoson. Kiégette a ruháját.

— Mi köze hozzá! Talán a férje neki?

A békés családapa, aki minden áron kárpótolni akarta a fehér ruhás hölgyet, egy pillanatra megdöbben a hazugságtól, de a neimes cél érdekében ráhagyta:

— Igen, a férje vagyok. Fizesse meg a kárt, még pedig azonnal.

A szivarozó ur, aki elvégre érezte, hogy hibás s a botrányt is el akarta kerülni, átadott egy huszkoronást a békés családapának, azután eltávozott. A történetben félóra szünet következett, tudniillik ennyi ideig várakozott türelmesen a békés családapa annak a háznak a kapujában, ahová a fehér ruhás hölgy bement. Végre megjelent. A békés családapa kezében a huszkoronással örvendő arccal sietett hozzá.

— Nagysád...

— Mit akar?

— Már a villamoson volt szerencsém... azóta várom...

— Hagyjon el, én tisztességes asszony vagyok...

— De...

— Maga aszfaltbetyár!

— De, nagyságos asszonyom, engedjen beszélni, itt van tíz forint...

— Gyalázatosság... rendőr!

— Nem értem... kiégett a szoknya... kárpótlást kértém.

A békés családapa egészen belezavarodott a dologba. A szegyénytől vérpiros hölgy egyre rendőrt kiáltozott. Nagy tömeg verődött össze, amely az asszony pártjára kelt és már-már pórul járt volna a békés családapa, ha egyszerre két rendőr nem érkezik. Az asszony izgatottan magyaráz a rendőrnek, a békés családapa tizessel a kezében érthetetlenül adja elő a dolgot.

Öt perccel később a közeli rendőrfőkapitányságon volt a társaság s tíz perccel később kiderült a való igazság. A békés családapa csak ennyit jegyzett meg:

— En miattam ezentúl akár máglyára tehetnek minden fehér ruhát.

A kárvallott és kárpótlott hölgy ellenben ezekkel a szavakkal vett búcsút a békés családapától:

— Negyven koronát is kérhetett volna attól a szivarozó urtól.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, augusztus 3.

Noha az eső a ma már erősen folyamatban levő cséplési munkálatokat megzavarná, a tengerinek nagy ezütsége lenne reá.

A gabonaüzlet irányzata a tartózkodó kínálat következtében szilárd.

A mai piacon már nagyobb hozatal volt. A mai piacon elkelt:

1000—1200 mm. buza (uj) 13.60—14.00

150—200 mm. tengeri (ó) 7.40—7.50

300—350 mm. rozs (uj) 8.60—8.80

Zab (uj) 7.20—7.80

200—250 mm. árpa (uj) 6.80—7.00

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, augusztus 3

Amerika $\frac{1}{2}$ el olcsóbb kínálat, vételkedv kedvező.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	7.03—7.09	7.9—7.10
Buza 1909. októberre	13.72—13.73	13.84—13.85
Buza 1910. áprilisra	13.93—13.94	14.6—14.07
Rozs 1909. októberre	9.93—9.94	10.07—10.0
Zab 1909. októberre	7.62—7.63	7.64—7.65

Zárul 5 órakor

Utőtőzsde üzlettelen.

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Augusztus 3. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban — fillérig; fiatal közép páronként 240—280 kilogrammig terjedő sulyban 140—142 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban 143—144 fillérig.

Sertéslétszám: július hó 30. napján volt készlet 29820 darab, július 31. napján felhajtott 341 darab, július 31. napján elszállított 262 darab, augusztus 31. napjára maradt készletben: 29,899 darab. A hizott sertés üzlet irányzata vevők nyugodt.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. augusztus 4-én, szerdán:

1. Az aggszül öröksége. Bohózat. — 2. Chamonixi sportok. Természet után. — 3. Az elváltzott ló. Kacagató. — 4. Bobi mint vizagztató. Eletkép. — 5. Föltékeny férj. Bohózat. — 6. Vesztaszüzek. Színes látványosság.

7. Angelika nővér.

Dráma. Írta: Pierre Weber. Előadják párisi művészek.

Előadások este 7 óráig kezdve.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a ca. és kir. 33. gyalogezred zenéje játszik. — Cukraszda.

Berendezés alatt: nagyszéles beszélő mozgófényképek.

NYILTÉR.*

Fájdalmas szívvel jelentjük, hogy szeretett kartársunk, karunk egyik kiváló tagja

Nachtnébel Ödön

aradi ügyvéd,

folyó hó 3-án hajnali 5 órakor elhunyt.

Szeretett halottunk földi maradványait folyó hó 4-én, délután 5 órakor kísérvük örök nyughelyére és felkérjük a kartárs urakat, hogy a temetésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

Arad, 1909. augusztus 4. 2838

Az aradi ügyvédi kamara.

KAPHATÓ: Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél Aradon.

5841

kel gyomor, vesese-hólyag és bélbántalmaknál oalamint asztma, bronchiális, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstneműekben, Arad legnagyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 2701
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árral megvételnek vagy más tárgyra átcsereletnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Nagymennyiségű

pléh-pánt

és maculatura

jutányos áron

eladó.

Egy

kereskedő segéd

kerestetik

azonnali belépésre,

ki a vegyeskereskedésben jár-tas. Ajánlatok 2824

Bienenstock József,

BUTTYIN

czimre küldendők.

Feltűnő újdonság!

DELICEMinden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mászt nem szívhat.**SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.**

Engelhardt-féle

Chassalla Sandalok

hölgyek, urak és gyermekek

részére

2085

tennis cipők

kizárólagosan

Weinberger János cipő áruházában

kaphatók.

Villanyvilágítás,elektromotor, szellőztető, tele-
fon, villámhárító, villamoscsengő
és jelző berendezések.**Gáz- és villanycsillárok,**lámpák és izzótestek a legol-
csóbb árak és legjobb kivitelben.**DIAMANT FERENC**

Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus udvar.)

Telefon 595.

2717

388—1909. gsz.

Árlejtési hirdetmény.Arad szab. kir. város gazda-
sági széke az adóügyosztály pado-
zása iránt f. évi augusztus hó 9-én
d. e. 10 órakor árlejtést tart.Kikiáltási ár: 727 korona 39
fillér.A padozandó helyiség 191.42 m².
Bánatpénzül leteendő a kikiáltási
ár 10%-a készpénzben vagy elfogad-
ható értékpapirokban a városi pénz-
tárban.Az árlejtésen résztvenni csak
írásbeli ajánlatokkal lehet.Az írásbeli ajánlatok lezártan
nyújtandók be s csak akkor vé-
tetnek figyelembe, ha azokhoz a bá-
nompénz letételére vonatkozó pénz-
tári jegy mellékelve va s ha az
ajánlatottevő kijelenti, hogy az ár-
lejtési feltételeket ismeri és el-
fogadja.Az árlejtési feltételek a gaz-
dasági tanácsnok urnál az árlej-
tést megelőzőleg is megtekinthe-
tők.Arad szab. kir. város gazda-
sági sz. kének 1909. évi július hó
26-án tartott üléséből.

A gazdasági szék

19723—1909.

19723—1909.

Tervpályázat.Arad szab. kir. város közön-
sége a közigyűlésnek 17964/456—
1909. sz. határozata alapján pályá-
zatot hirdet a felsőtemetőbe vezető
bejáró kapu tervének az elkészí-
tésére a következő feltételek mel-
lett:1. A pályázatban csak aradiak
vehetnek részt.2. A pályázat tervei 1:20 mé-
retben készítendő — plasztikus
mintánál 1:10 a méret — azon-
kívül magában kell foglalnia egy
alaprajzot, elő-, hátsó és oldal-
homlokzati rajzot, keresztmetszeti
rajzot és végül előmértetes részle-
tes költségvetést is.Tájékoztatásul szolgál még, hogy
a kapu nem elzárásos, hanem a
bejárás hangsúlyozására szolgál és
hogy az építési költség legfeljebb
10000 korona.3. A névaláírással ellátott pá-
lyázati tervek legkésőbb 1909. évi
október hó 1-én déli 12 óráig a
polgármesternél nyújtandók be.
Később érkező pályaművek
nem fogadhatók el.4. A bírálóbizottságot a tör-
vényhatósági bizottság állítja össze.5. A pályadíj 150 korona az
elsőnek és 100 korona a máso-
diknak.A díjazott tervek a város
közönsége tulajdonává lesznek,
melyekről szabadon rendelkezik.6. A bírálóbizottság a beérke-
zett tervekről 14 napon belül dönt,
jogában van azonban a város kö-
zönségének, ha a pályázat nem
kielégítő, azt részben, vagy egész-
ben visszavonni a pályadíjakat és
esetleg új pályázatot rendelni el.7. A bírálóbizottság döntés
előtt az összes pályázatokat köz-
szemlére állítja ki.8. Mindkét pályázatra ezen sza-
bályzat megállapításai érvényesek.
Arad, 1909. évi június hó 26

A városi tanács

21525—1909. sz.**Pályázati hirdetmény.**Arad szab. kir. város tanácsa
ezennel közhírré teszi, hogy Buda-
pest székesfőváros közönsége által
boldog emlékeztető József főherceg
ur 6 cs. és kir. Fensége honvéd
főparanc-nokságának 25. évfordu-
lója alkalmából s annak emlékére,
a m. kir. honvédség árvái részére
az illetőségre való tekintet nélkül
létesített alapítványi helyek közül
folyó évi szeptember hó 1-től az
Erzsébet leányváraházban két hely
kerül betöltés alá.Az árvaházba való felvétel kel-
lékeikéig igazolandó:a) az, hogy a felvételt kért
gyermek tényleg a m. kir. hon-
védség kötelékébe tartozott vagy
tartozó apának törvényes leszármazója,

b) a vagyontalanság,

c) (félárváknál) a kik tudni-
illik apátlanok vagy anyátlanok,
az életben levő szülő vagyontalan-
sága,d) hogy az árva 6-ik életévét
már betöltötte és hogy a 12-ik
életévét még tul nem haladta.e) hogy ép testű és elméjű, a
hírlón átesett, vagy ellene siker-
rel beoltatott.Az árva kora és a szülők el-
halálózása hiteles anyakönyvi ki-
vonattal, a testi és elméleti álla-
pot, a himlőoltás és a vagyontalan-
ság közhatóságilag hitelesített
orvosi és helyhatósági bizonyít-
vánnyal igazolandó.A kéltően felszerelt bélyegte-
len kérvények, — melyekben a
szülő vagy gyám neve, állása és
lakhelye (város, megye, utolsó-
posta) is felemlítendő, — folyó évi
augusztus hó 15-ig a m. kir. hon-
védelmi miniszterhez nyújtandók
be, a honnan Budapest székesfő-
város hatóságához fognak küldetni
és a kijelölési jog gyakorlása vé-
gett József főherceg ur 6 cs. és
kir. Fenségéhez fognak felterjesz-
tetni.Az alapítványi hely az 1909—
10. tanév kezdetén lesz betöltendő
s a felvétel vagy fel nem vételről
az árvák hozzátartozói Budapest
székesfőváros tanácsa által ható-
sági uton fognak értesítetni.

Arad, 1909. évi július hó 10.

A városi tanács.

Tyúkszemétőlmindenki megszabadul
a Hajós-féle Anagallin
használatával, nem
piszkít, nem ragadós,
kezelése igen egyszerű. Ara egy üvegnek utasítással
együtt 70 fillér.**Láb és kézizzadás**azonnal és
teljesen el-
mulik, ha az
izzadó re-
szeket „Peppo“-val ecseteljük. A mirigyeket kiszáritja,
a váladékot megszünteti és tökéletesen szagtalanítja. —
Egy üveg ára utasítással együtt 1 korona.**Poloskák**kiirtása a legmegfelelőbb módon
és teljesen „Phenol-sav“-val
eszközölhető. A butorokat nem
rontja, a poloskákak még a pe-
tét is kiirtja. Szaga nem kellemetlen s kezelése rendkívül
egyszerű. — Egy üveg ára 70 fillér.**Hajvesztő**„Depilator“. E csodahatású
szerrel minden oly helyről, ahol
a hajnöves alkalmatlan, mint az
arc, nyak, kezek, azt egy pár
perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. — Ara
utasítással együtt 1 korona. 191**Ideális**legjobb, legtartósabb gummi ovszer a
„NITER“, a világ legjobb preser-
vativa. — 6 darab egy eredeti doboz-
ban 2 korona.

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpádgyógyszertárában ARAD,
Andrássy-tér 22. sz.
a megyeházzal szemben. —

19672—1909 szám.

A m. kir. jószágigazgatóságtól.

Bérbeadandó üzlethelyiségA Széchy utcában az új földmívelési palota földszintjén
egy 13.00 mtr. hosszú üzlethelyiség, mely magánirodának
vagy raktárnak is alkalmas, és az ezen üzlethelyiségből köz-
vetlen lejárattal ellátott 10.00 mtr. hosszú pinceraktár helyi-
ség folyó évi november hó 1-től kezdve, 6, esetleg 10 évre ha-
szonbérte fog adani. A bérbeadás feltételei tárgyában érte-
kezhetni az aradi m. kir. jószágigazgatóság II-ik osztályában
(Pénzügyi palota) I-ső emelet, a rendes hivatalos órák alatt.
A bérbeveendő helyiségek az építést vezető főpallér kalauzo-
lása mellett a helyzinen megtekinthetők.

Arad, 1909. július hó 31-én.

Magyar királyi Államjószágigazgatóság.

(Utánnyonás nem díjazatik.)

2825

Magyar kir. államvasutak

Nyári menetrend.

Érvényes 1900. évi május 16-tól.

Arad-Budapest.						
Állomások	Szv.		Gyv.		Tvsz.	
	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.
Arad ind.	5-09	8-18	11-25	4-16	4-51	9-50
Sofronya	5-35		11-41		5-08	10-15
Kurtics	5-37	8-36	11-55	4-35	5-25	10-15
Lőkősháza	5-52		12-10		5-44	10-15
Bánhidai major	5-53		12-16		5-51	10-15
Országút	6-02				5-56	
Kétegyháza	6-10	9-00	12-26	4-58	6-06	10-40
Ujkigyós	6-11	9-01	12-34	4-59	6-07	10-40
Békés-Csaba	6-24		12-47		6-11	11-15
Békés-Földvár	6-35	9-19	12-59	5-17	6-11	11-15
Mezőberény	6-43	9-22	1-29	5-20	7-17	11-33
Gyoma	6-56		1-42	5-31	8-02	11-55
Mezőtúr	6-57		1-44	5-32	8-04	11-55
Pusztapó	7-07	9-41	1-54	5-39	8-20	12-11
Pusztatenyő	7-31	10-01	2-18	5-59	8-37	12-11
Szajol	7-36	10-06	2-25	6-04	8-51	12-47
Szolnok	8-02	10-29	2-53	6-22	9-24	1-17
Ujszász	8-03	10-30	3-01	6-23	9-25	1-17
Tápiógyörgye	8-27	10-44	3-22		9-53	1-47
Tápiószéle	8-39		3-33		10-12	2-08
Nagykátá	8-52	11-00	3-47	6-56	10-27	2-18
Tápiószecső	9-10	11-12	4-03		10-28	2-18
Tápiószék	9-20	11-19	4-15		12-55	3-03
Tápiószőlő	9-44	11-35	4-38		1-11	3-27
Tápiószőlő	9-49	11-37	4-43		1-11	3-27
Tápiószőlő	10-08		5-02		2-11	3-41
Tápiószőlő	10-27		5-17		2-16	3-56
Nagykátá	10-51	12-06	5-43		2-51	4-21
Tápiószecső	11-08		5-59		3-13	4-53
Tápiószék	11-22	12-29	6-11		3-31	5-11
Tápiószőlő	11-37		6-26		3-46	5-26
Mende	11-46		6-35		4-01	5-31
Gyömrő	11-53	12-47	6-41		4-11	5-38
Maglód	12-17		7-17		4-41	6-08
Rákóczi	12-23		7-23		4-47	6-14
Kőbánya fel. p. u.	12-23		7-23		4-47	6-14
Budapest k. p. u.	12-29	1-15	7-29		5-03	6-20

Budapest-Arad.						
Állomások	Szv.		Gyv.		Tvsz.	
	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.
Budapest kpu.						
Kőbánya felső p. u.						
Rákóczi						
Maglód						
Gyömrő						
Mende						
Tápiószőlő-Tápiószék						
Tápiószecső						
Nagykátá						
Tápiószék						
Tápiógyörgye						
Ujszász						
Szolnok						
Szajol						
Pusztatenyő						
Pusztapó						
Mezőtúr						
Gyoma						
Mezőberény						
Békés-Földvár						
Békés-Csaba						
Kigyós						
Kétegyháza						
Országút						
Bánhidai major						
Lőkősháza						
Kurtics						
Sofronya						
Arad						

Arad-Tövis.						
Állomások	Gyv.		Szv.		Tvsz.	
	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.
Arad ind.	12-21	2-14	4-04	7-04	6-32	10-15
Glogovác		2-26	4-15		6-43	10-31
Csicsér		2-37	4-24		6-52	10-38
Győrök Ménéz		2-49	4-37		7-05	10-51
O-Paulis		2-55				
Paulis		3-02	4-48		7-17	11-15
Baraczká		3-07	4-53		7-22	
M.-Radna (é)	12-55	3-15	5-01	7-46	7-29	11-39
Milova-O. (i)	12-55	3-25	5-09	7-54	7-34	11-44
Konop		3-38	5-24		7-56	12-35
Berzova		3-49	5-40		8-12	1-17
Soborsin	1-50	4-48	6-55	8-09	8-55	2-12
Zám		2-09	7-23	9-11	9-20	2-50
Mar.-illye		2-35	8-10	9-24	9-59	4-02
Deva		2-58	8-43	9-50	10-39	5-15
Piski (é)	3-09		9-02	10-01	10-52	5-41
Piski (i)	3-16		9-17	10-15	11-07	6-09
Szászváros (é)	3-35		9-31	10-21	11-34	6-30
Alvincz (é)	4-06		10-30	11-08	12-17	7-23
Alvincz (i)	4-16		10-35	11-03	12-24	7-25
Gy-főher. (é)	4-27		10-38	11-15	12-37	7-41
Gy-főher. (i)	7-00		10-53	11-16	12-44	7-46
Tövis (é)	7-25		11-25	11-37	1-10	8-21

Tövis-Arad.						
Állomások	Szv.		Gyv.		Tvsz.	
	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.
Tövis ind.	3-33	3-55	6-55	2-00	8-16	
Gy-főher. (é)	3-53	4-15	7-15	2-25	9-16	
Gy-főher. (i)	3-53	4-15	7-15	2-30	9-21	
Alvincz (é)	4-4	4-4	7-42	2-44	9-23	
Alvincz (i)	4-4	4-4	7-42	2-48	9-28	
Szászváros (é)	4-4	4-4	7-42	3-34	10-55	
Szászváros (i)	4-4	4-4	7-42	3-57	11-25	
Piski (é)	4-4	4-4	7-42	4-12	10-17	
Piski (i)	4-4	4-4	7-42	4-12	10-17	
Deva	4-4	4-4	7-42	4-27	11-51	
M.-illye (i)	4-4	4-4	7-42	5-10	12-15	
Zám	4-4	4-4	7-42	5-45	12-51	
Soborsin	4-15	6-11	8-17	6-18	1-23	
Berzova	5-05	6-58	8-58	6-57	2-15	
Konop	5-25	7-15	9-15	7-15	2-35	
Milova-O.	5-35	7-25	9-25	7-22	2-45	
M.-Radna (é)	5-55	7-28	9-37	7-22	2-53	
M.-Radna (i)	6-14	7-30	9-44	7-30	3-11	
Baraczká	6-14		9-52	7-50	3-28	
Paulis	6-21		10-10	7-53	3-31	
O-Paulis	6-28			7-53	3-31	
Győrök Ménéz	6-38		10-14	8-16	3-51	
Caicsér	6-53			8-27	4-01	
Glogovác	7-05		10-38	8-38	4-08	
Arad	7-21	8-08	10-50	8-50	4-24	

Arad-Temesvár-Józsefváros.				
Állomások	Szv.		Tvsz.	
	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.
Arad ind.	6-15	12-17	4-48	7-09
Uj-Arad	6-25	12-28	5-04	7-19
Németh-Ságh	6-42	12-44	5-27	7-36
Vinga	6-55	12-56	5-52	7-49
Orczyfalva	7-06	1-07	6-08	8-00
Merczifalva	7-16	1-17	6-18	8-10
Szt.-András	7-27	1-28	7-27	8-20
Temesvár-Jv.	7-44	1-45	7-44	8-37

Temesvár-Józsefváros-Arad.				
Állomások	Szv.		Tvsz.	
	I. II.	I. II.	I. II.	I. II.
Temesvár-Jv. ind.	6-00	8-45	2-24	9-28
Szt.-András	6-20	9-09	2-42	9-46
Merczifalva	6-38	9-27	2-56	10-00
Orczyfalva	6-44	9-42	3-06	10-10
Vinga	6-56	10-05	3-17	10-20
Németh-Ságh	7-11	10-23	3-30	10-33
Uj-Arad	7-28	10-47	3-47	10-51
Arad	7-46	11-00	3-56	11-08

(Utányomás nem díjazatik.)

APRO HIRDETÉSEK.

Akinek

ismeretség híján

házastársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztra,
kulcsártra,
vinczellőre,
kertészre,

kulcsártra,
gazdasszoyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége,

Aki

eladni kíván

butort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üzletet,
műhelyt,
lakást, stb.
vagy

Aki

mindezeket vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban ér célt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovatát használja.

Keresek

mielőbbi átvételre 2-3 szobás lakást, szükségképpen kisebbet, esetleg butorozottat. Részletes ajánlatot ármegjelöléssel kiadóra kérek "Állandó" jeligére. 2829

Keresniük

3-4 szobás, modern, földszintes lakás vagy magánlak mellékkel és fürdőszobával a belváros közelében. Ajánlatok Kosuth-utca 6. szám alá kéretnek. 2826

Fiatalember,

ki 7-8 középiskolát végzett, gyógyszerész gyakornokul felvétetik. Román nyelv értése előny. Krebsz gyógyszerész, Arad. 2828

Szülők figyelmébe!

Három-négy középiskolai tanulót teljes ellátásra elfogad s tanulmányaikra felügyel, szükség esetén segít állami el. iskolai igazgató. Gizella-utca 10. sz. 2827

Női- és gyermekruha

varrónő, perfekt, Budapestről jött, ajánlkozik uri házakhoz. Boczkó-utca 11. első emelet 6. 2830

Egy jétrasu fiatalember

azonnali belépésre ideiglenes alkalmazást nyerhet. Bővebbet a kiadóban.

Keresek

egy feltétlen tisztességes idősebb asszonyt, avagy leányt, mindenesnek két tagu családnak. Jó bánásmód biztosítva. Jelentkezhetni e lap kiadóhivatalában.

Modern kölcsönárnyéka

érkezett ujdonságok: Móríz Zs. Hét krajcár. Felicitas Rose: Heideschulmeister, Zobeltitz: Die Körbe des Herrn von Wildenberg, Ingusz I. Fia Arad, Andrassy-tér 16. 173

Szülők figyelmébe!

Egy-két középiskolai tanuló intelligens uri családnak teljes ellátásra elfogadtatik és gondos nevelésben részesül. Tágas, kényelmes lakás fürdőszobával. Aulich Lajos-utca 2., I. emelet, 19 ajtó. 2795

Egy 200 klgm. hordképességű

felhuzó-gép szerkezet azonnal eladó. Megtekinthető Horovitz E. cég üzletében Boros Béni-tér 9. 2801

Fiatal segéd,

ki a magyar nyelven kívül a román és német nyelvben perfekt, fűszerüzletben azonnal felvétetik. Fényképes ajánlatok Kleindl Mátyás Borosjenő, küldendők. 2794

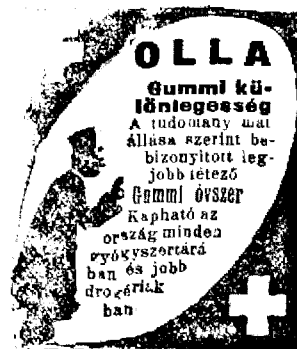
Ujdonságok kölcsönözésére!

Ujvári: Az új keresztény. Blicher Clausen: Erősebb az életnél. Gömbösné: Az urasszony. Heyermans: Remény. Crawford: Arethusa. Tábori Kornél: Bünső nők. Pásztor Mihály: Cifra nyomoruság. Pemberton: Vezércsillag. Lorrain: Helie, a szobapincér. Maritimus: A nagy háború, kölcsönzésre kaphatók Kerpel Izsó kölcsönkönyvtárában Aradon. 262

Képkjárusítás

Raktáromban felhalmozott több ezer művészi képet heliogravurált, fény, olaj és színnyomatot valamint a most alkalmi vétel folytán birtokomba jutott **művészi rézmetszeteket** mélyen leszállított áron **kiárusítom. Bloch H** papírkereskedése Arad, Andrassy-tér Salac-u. sarok. 1215

Két évi jótállás!

As elárultó helyek kimutatásáért, árjegyzéket és eredeti propagandát reklámtól ingyen küld az OLLA gummiüggyár Wien II/124. Praterstrasse No. 57

Arad tucatonként 4, 6, 8, 10 korona.

Gróf Károlyi Gyula (volt Kiskarika)-utca 4. számu ujonnan épült házamban több

földszinti és emeleti utcai és udvari lakások

gáz, villanyvilágítással és minden komforttal berendezve 2800

folyó évi november hó 1-étől kiadók.

Bővebbet Oravetz Miklós fakereskedőnél Aradon, Rákóczi-utca 3. szám.

Telefon 210. lakás és faület Telefon 491.

Magyar forrás. Húgyhajtó és Húgysavoldó Magyar forrás.

Szultán-forrás.

Nagyon kellemes, tiszta ízű, természetes szénsavban gazdag, bór és dus Lithion-tartalmu ásványvíz, nincsen kellemetlen mellékíze.

Gyógyító és üdítő ital.

Dus Lithion-tartalma következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok esetében, valamint cukorbetegségekben, csuzos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztő szervek hurutos bajainak gyógyítására. 1726

SZULTÁN Lithion-gyógyforrás-vállalat

Kütközölőség és központi iroda: EPERJES. Igazgatóság: BUDAPEST, IV., Ferenc József-rakpart 22. — Kapható már külföldön is.

Telefon Eperjesen: 74. Telefon Budapeston: Igazgatóság: 111-93.

Kapható mindenütt.

Vezérképviselő Arad és vidéke részére: Havas Ármin, Fő-utca.

Alkalmi vétel:

Alsó lepedő varrás nélkül frt. 1.20

Remek szép zephyrek,
jól mosható, 16 és 19 krajcár.

Maradék himzések és csipkék félárban

Napernyők és esernyők igen olcsó árakban.

HOFFMANN SÁNDOR, ARAD

Színház-épület.

701

JÓ NÁZBÓI VALÓ HU TANULÓNAK FELVÉTELEK.

Kirakalprendező segéd felvétetik.